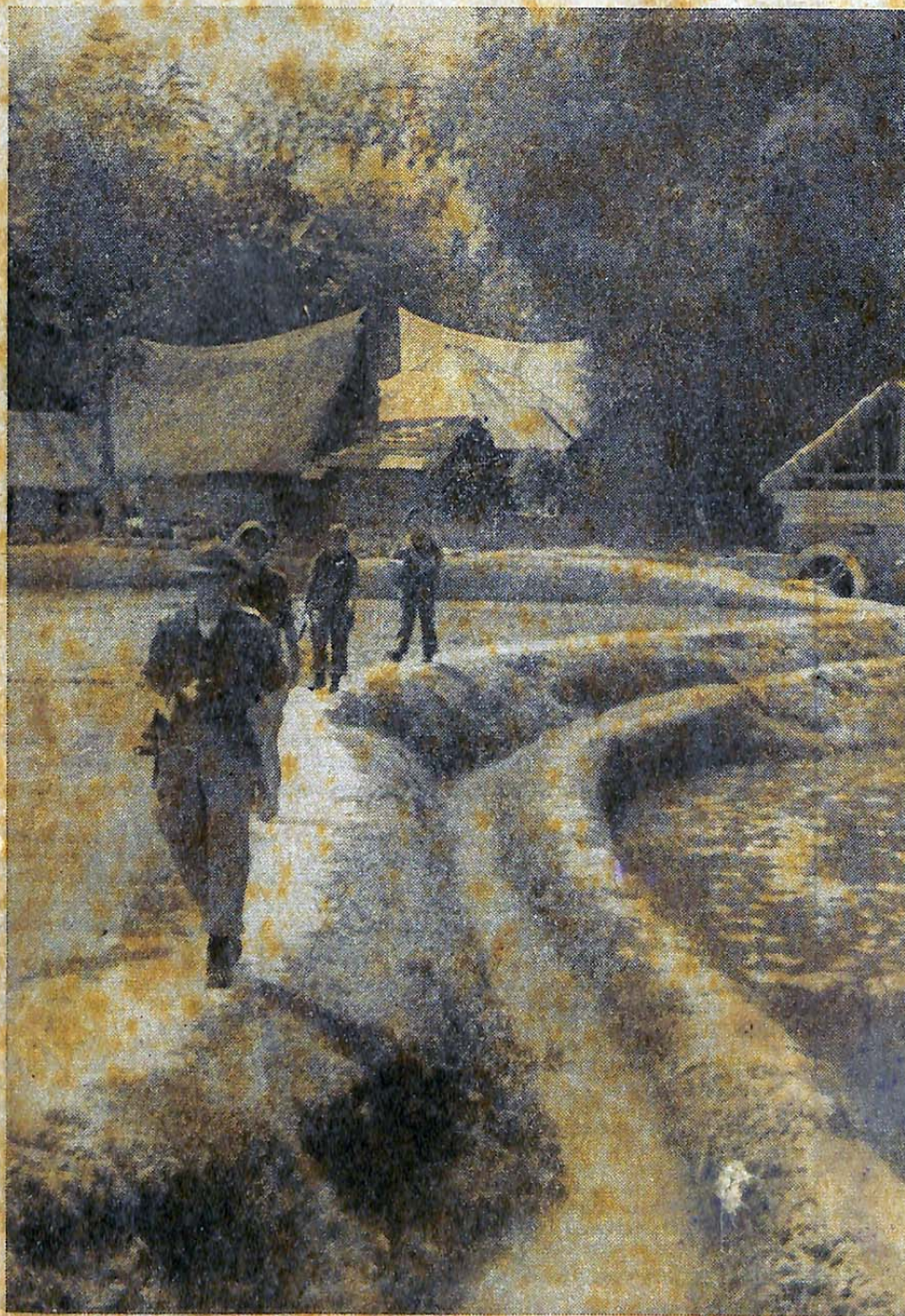

WAPENBROEDERS

UITGAVE VAN EN VOOR
DE NEDERLANDSE
STRIJDKRACHTEN IN
INDONESIE

3e JAARGANG No. 43
27 JANUARI 1949

•
REDACTIE:

LEGERCONTACT
ROOMSE KERKWEI 2
BATAVIA

•
VOOR DE

MARINE RUBRIEKEN:

MARVO . I.O. . MARINE .
POSTKANTOOR BATAVIA

•
**OP DE
KORREL:**

INFANTERIE

HAMLET

**VIRULY BRACHT
DE POST**

•

Patrouille,

'n werk waarvan maar we-
nigen weten, dat zij het toen
en daar deden.

NAAST DE STREEP

Wat je in een blad van en voor de Strijdkrachten het eerst terug wilt vinden, is het beeld van je zelf. Het eigen verhaal, geschreven door de mensen die ook zelf het werk doen. Daarom zijn de pagina's met copie uit de troep — ook in dit nummer — de belangrijkste. Vooraf gaat een kort infanterie-verhaal, waarvan de inleiding voor zichzelf spreekt. Onze doden worden herdacht met een sober en kort relaas, over het sneuvelen van een dergenen, wier namen op de Verlieslijst staan, geschreven door een kameraad.

Wie Midden Java eens anders wil zien dan alleen maar als 'n gebied waar voor ons nog heel wat werk te verzetten valt, vindt op pagina elf iets over de Vorstenlanden, waar de erfgoederen van een eeuwenoude cultuur zorgvuldig bewaard zijn gebleven.

En mocht iemand van de natte moesson reeds z'n bekomst hebben, hij trekke met een..... Russische expeditie de woestijn in, om het antwoord te vinden op de vraag, waar deze onafzienbare zandvlakten vandaan komen.

Al zijn alleen de „stedelingen" in de gelukkige gelegenheid „Hamlet" te gaan zien, deze Engelse film, die de beste van 1948 werd genoemd, is als Europese tegenhanger van een grotendeels waardevolle Amerikaanse productie te belangrijk, om er in de filmrubriek niet iets over te zeggen.

DE VOORPLAAT

Vier soldaten op patrouille, klein en nietig, als verloren in de geweldige Sumatraanse natuur.

Zij doen 'n werk, waarvan maar weinigen weten dat zij het toen en daar deden, terwijl niemand wellicht ooit ten volle het grote belang zal kunnen begrijpen, dat zij het op dat moment aldaar deden.

Patrouille in Sumatra: symbool van 's mensen gang door het leven.

Wapenbroeders

OM DE VRIJHEID

„Men kan zeggen, dat als enige regering deze ernstige verantwoordelijkheid kan dragen, dan kan de Nederlandse dat.”
(Herald Tribune).

In dit citaat uit een buitenlandse krant, klinkt iets door van datgene, dat de Nederlandse Regering aanleiding heeft gegeven in het Indonesisch conflict haar verantwoordelijkheid voor de verdere toekomst van dit volk niet af te wijzen, maar met grote vastberadenheid te aanvaarden. Het kan goed zijn, dat wij ons daarom bezinnen op de historisch gegroeide roeping die Nederland in Indonesië heeft.

Wanneer wij onze nationale geschiedenis als uitgangspunt nemen, zien wij hierdoor in de laatste vierhonderd jaren een duidelijke lijn lopen, een lijn, die het Nederlandse geestesmerk bepaalt. Het is in de eerste plaats onze zin voor vrijheid, die tot een Nederlandse traditie geworden is. Vrijheid van meningsuiting, vrijheid van geloof. Hiermee gaat gepaard onze verdraagzaamheid. Een uitvloeisel van deze eigenschappen is voor de wereld geweest: Nederland te zien als de wijkplaats voor vervolgd en verdrukt. Onze kracht heeft zich in deze periode in de wereld niet gemanifesteerd op militair terrein, maar wij vestigden een reputatie door onze bijdragen op wetenschappelijk en cultureel gebied. In dit verband denken wij o.a. aan onze waterbouwkundigen, geneeskundigen, aan de Nederlandse bijdrage ook tot vorming van een internationale rechtsorde.

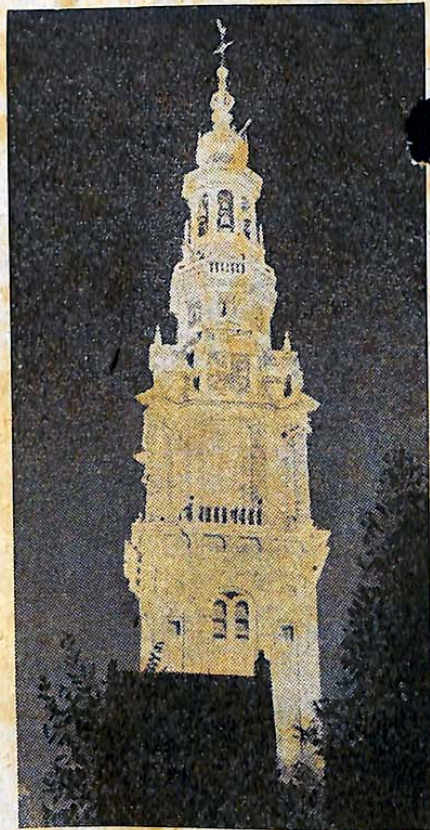
Reeds meer dan driehonderd jaar heeft de ontwikkeling van het moederland een nauwe binding gehad met het wel en wee van het Indonesische eilandrijk. Een nieuwe traditie is gegroeid, de beste kolonisators ter wereld te zijn. Onze beste eigenschappen zijn hierbij ook in Indonesië tot uiting gekomen. De gehele ontwikkeling heeft geleerd, dat de samengroei van West en Oost niet zonder enorme schade voor beide partijen plotseling verbroken kan worden. Onze verantwoordelijkheid voor het heil van de volken van Indonesië is niet geëindigd in de laatste wereldoorlog, wel zijn nieuwe wegen ingeslagen, opdat wij komen tot een volledige onafhankelijkheid en zelfstandigheid van deze gebieden.

Daarbij zal veel meer dan ooit te voren grote aandacht geschonken moeten worden aan onze culturele taak.

Onze regering heeft haar verantwoordelijkheid tegenover Indonesië en tegenover de wereld begrepen. Wij soldaten hebben in het jongste verleden mede mogen werken aan de verwezenlijking van de constructieve fase, die nu aanvangt.

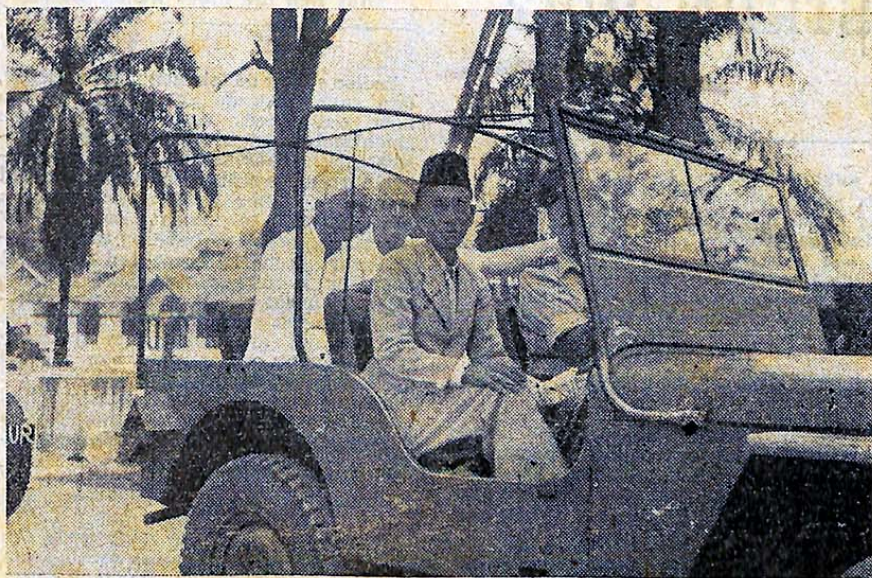
Hiermee is onze taak niet afgelopen. In de tijd van zuivering die voor ons ligt, komen wij in nauwe aanraking met de bevolking van de nieuw geopende gebiedsbewoner de doorsnee Nederlander in haar midden. Dit contact kan van enorme den. Veel meer dan in het verleden het geval was ziet zelfs de eenvoudige desabeteckenis zijn voor de toekomst van beide volken. Wij soldaten staan hier als de vertegenwoordigers van de Nederlandse cultuur en de Nederlandse tradities. Aan ons gedrag zal door de Indonesiër worden afgemeten de mate van vertrouwen die hij bereid is te schenken aan onze goede bedoelingen. De wijze waarop de soldaat op de buitenpost tot nu toe verkeerde met de bevolking, houdt beloften in voor de toekomst. Bezinnen wij ons daarom op de beste Nederlandse tradities, laten wij beseffen, dat wij de dragers zijn van een grote nationale cultuur. Maar realiseren wij ons voldoende wat die cultuur en tradities voor ons persoonlijk betekenen? Dat zal nodig zijn om als cultuuroverdrager te kunnen optreden. Laat iedere man, hoe eenvoudig ook van geest, zich de zeer grote verantwoordelijkheid die nu op zijn schouders gelegd is bewust zijn. Wanneer dit het geval is, kunnen wij onze militaire taak hier in Indonesië uitbreiden tot een bijdrage van cultuurhistorische betekenis, tot heil van uwa uwe uwe uwe uwe uwe uwe uwe uwe Indonesië en Nederland.

Dit is onze roeping.

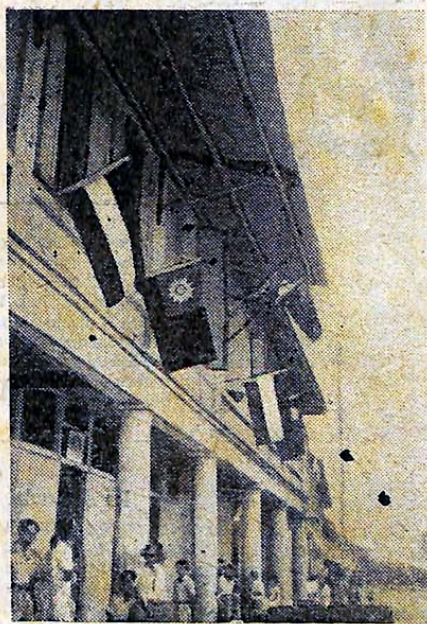

WAARGENOMEN

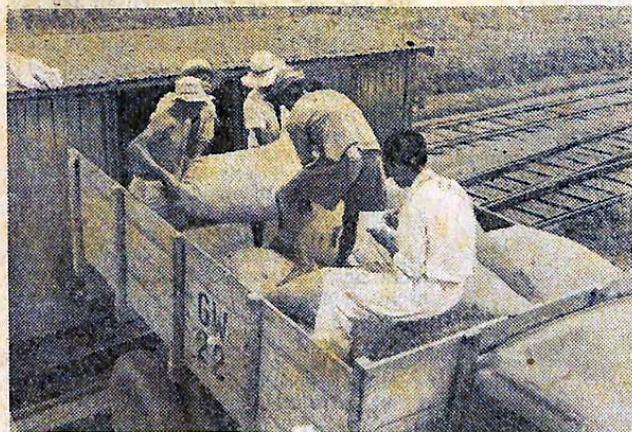
3

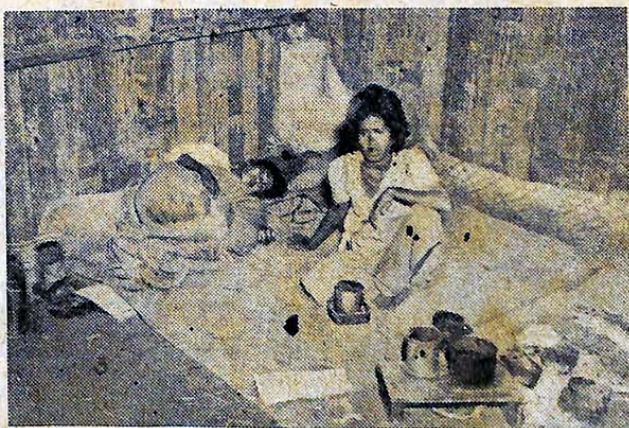
Na zijn bevrijding uit TNI-gevangenschap maakte de bij de bevolking zeer beminde Resident van Djambi, Raden Kartopati, een rondrit door zijn stad.

Op Nieuwjaarsdag wapperden de Chinese en Nederlandse nationale kleuren in de straten van Djambi.

Toen onze troepen Zuid-Asahan binnentrokken, was de hongersnood onder de bevolking tot het uiterste gestegen. Reeds op de eerste dag van de bevrijding stoomde een trein met 100 ton rijst naar Rantau Prapat. MGD, DVG en Rode Kruis werken tesamen aan de leniging van de nood.

372 TNI-officiëren kwamen zich in Djokja melden. Ze waren uitstekend gekleed en gevoed. Maar ten Zuiden van de stad, in Bantool, werden 500 Chinezen bevrijd, die, door de TNI in gevangenschap weggevoerd, volkomen waren uitgeplunderd.

WAAR STAAN WIJ?

De evolutie op militair gebied, voltrekt zich steeds sneller en ingrijpender. Het mag daarom nuttig zijn om in het kader van deze rubriek enkele feiten aan te stippen, die hun invloed op de toekomstige strijdkrachten zullen doen gelden, willen deze voor hun taak berekend blijven.

In de lucht

Op militair gebied bevinden wij ons als gevolg van de uitvindingen, die aan het einde van Wereldoorlog II hun eerste toepassing vonden, thans op een kruispunt van wegen. Een situatie, die niet zonder gevaar is. De uiterst precaire internationale politieke toestand dwingt in eerste instantie de grote mogendheden om desondanks en met de grootste spoed hun strijdkrachten te reorganiseren en

factoren afstand en hoogte een steeds geringere betekenis zullen krijgen, dan zien wij, dat hierdoor de wereldstrategische waarde van het luchtwapen omgekeerd evenredig toeneemt met alle consequenties van dien.

De stand van de ontwikkeling der oude Duitse V-wapenen zullen wij waarschijnlijk het best in de geheime militaire archieven van Washington en Moskou kunnen vinden. Men dient zich echter te

Een steeds nauwere samenwerking te land, ter zee en in de lucht.

★

Amerikaanse mariniers bestormen een strand.

uit te bouwen. Vooral door het tot stand komen der West-Europese Unie zijn ook wij thans nauw bij het probleem betrokken.

In de eerste plaats valt onze aandacht op het luchtwapen. Bleek in de afgelopen Wereldoorlog de luchtmacht reeds een dermate vernietigende kracht te kunnen ontwikkelen, dat het voor een land, dat hieraan blootgesteld werd problematisch wordt, of het zich ooit van deze verwoestingen zal kunnen herstellen, thans bezit een luchtmacht door middel van de atoombom de capaciteit om met veel geringere krachten een nog veel grotere vernietiging te weeg te brengen.

En wanneer wij rekening houden met het feit, dat het propulsievermogen van het vliegtuig door straal-aandrijving en in de toekomst atoom-energie schier onbeperkt kan worden opgevoerd, zodat de

realiseren dat hoever deze ontwikkeling ook moge zijn, het V-wapen enerzijds het begin kan zijn van een robot-luchtwapen en anderzijds een geweldige potentiële uitbreiding der artillerie, waardoor dit bij uitstek tactische wapen een strategische betekenis gaat krijgen.

Laat het luchtwapen der allernaaste toekomst niet in staat zijn alleen een komende oorlog te winnen, maar wel is de luchtmacht thans het belangrijkste wapen geworden.

Maar naast, of liever in samenwerking met de luchtmacht blijven grondstrijdkrachten hun grote betekenis behouden. Immers, een oorlog wordt nog altijd beslist door het vermogen van de ene partij om het territorium van de andere geheel of gedeeltelijk te bezetten.

Te land

Militaire Portefeuille

voor hen die meer willen weten

Indien echter de tekenen niet bedriegen, dan zullen ook de grondstrijdkrachten door een steeds verder doorgevoerde „luchtmobiliteit“ een toenemende direct-strategische taak krijgen. Thans bijvoorbeeld reeds, wordt de noodzakelijkheid betoogd om het gehele pantserwapen „luchtmobiel“ te maken. Daar echter luchttransport in verhouding tot de hoeveelheid grondstrijdkrachten en het daarvoor benodigde materiaal beperkt zal blijven zal de noodzaak van luchtmobiliteit een zeer sterke invloed op de gestalte der grondstrijdkrachten gaan uitoefenen en onder meer een verdere specialisering noodzakelijk maken. De simpelste uiting dezer specialisering zal waarschijnlijk het feit zijn, dat de man nu, als soldaat „sajja“ al specialist moet zijn.

Ter zee

Uit het bovenstaande volgt reeds een voortdurend nauwere samenwerking van strijdkrachten in de lucht en op de grond. Wereldoorlog II heeft al aangetoond, dat het optreden der zoeven genoemde strijdkrachten zelfs niet meer los te denken zijn van dat der strijdkrachten ter zee. De overbekende „Task-force“ uit de Pacific-oorlog is hiervan het klassieke bewijs.

Ook hier weer komt de vraag vliegtuig of schip naar voren. Wellicht zal eens in de verre toekomst het schip door het vliegtuig verdrongen worden, zowel in oorlog als in vrede. Thans echter, is het vliegtuig nog niet in staat om het schip als transportmiddel en vechtmiddel te vervangen. Men kan tevens aannemen, dat Bikini aangetoond heeft, dat de atoombom het schip zeker niet van de zeeën weggevaagd heeft.

Wel zal de oorlogsvloot door deze zelfde atoombom een grondige gedaantewisseling ondergaan en een andere klassificatie van oorlogsschepen behoort tot de mogelijkheden.

Het moge thans duidelijk zijn, dat alle strijdkrachten onder invloed van de factoren die wij zoeven bespraken een grote evolutie zullen moeten doormaken, willen zij effectief blijven. Zou deze evolutie echter te langzaam verlopen doordat men bijvoorbeeld oude bekende methoden blijft aanhangen, dan is een nederlaag onvermijdelijk. Indien echter de evolutie te snel verloopt door de realiteit uit het oog te verliezen, dan wordt de krijgsvooruitgang op technisch onvolmaakte hulpmiddelen gegrondvest, waarbij eveneens militaire catastrophes zullen plaatsvinden. En men moet goed bedenken dat een toekomstige oorlog met zijn sterk direct-strategisch accent weinig of geen gelegenheid zal geven, om ernstige fouten of tekortkomingen te herstellen, zoals zulks in de afgelopen twee wereldoorlogen nog mogelijk bleek.

Het is daarom van allesoverheersend belang, dat de richting waarin de evolutie der strijdkrachten moet plaatsvinden en het tempo waarin duidelijk en scherp wordt onderkend, waarbij een eerste vereiste is, dat men zich duidelijk realiseert waar men vandaag op militair gebied staat.

EN ZWIJGEND

TOEN kwam de infanterie in het schemerdonker en door de regen uit het begroeide zijterrein.

Het was heel gewone infanterie. Zwaarbeladen, met bemodderde schoenen slofend door de modder en zwiingend. Hun schouders waren gebogen en ze keken niet op. Iedereen keek hoe ze door de regen liepen.

Wij trokken met een gemotoriseerde colonne langs de reuzenberg Lawoe. Elke dag zagen we het silhouet van de berg hoog in de hemel steken; vaag in de regen en in de zunderende zonnehitte; scherpblauw in de zonsopgang en grijs als het donker werd. De berg beheerste de horizon en wij reden maar voort.

Vaak moesten we stilhouden. We reden door het gebied, waar de communistische opstand in de republiek het felst had gewoed. We zagen het aan de platgebrande ruimten langs de weg; aan de zware versperringen en kapotte bruggen. Heel vaak moest de colonne voor uren halt houden.

De infanterie reed mee op vrachtwagens. Er was een compagnie infanterie en er waren vier vrachtwagens voor hen, hoog opgetast met hun barang. Zij beveiligden de colonne: als we reden keken ze uit over het landschap. Als we stilstielden, klommen ze van de wagens en gingen het zijterrein in. Als er een brug kapot was, klauterden ze langs de overblijfselen van de brug dwars door de bandjirrende kali en trokken ver vooruit aan de overzijde. Ze keken overal rond, en vroegen de bewoners om alvast de boomversperringen te helpen opruimen en de gaten te dichten. Als ze al zo ver vooruit waren dat er geen verbinding meer was met de colonne, nestelden ze zich aan weerskanten van de weg tot heel ver in het terrein. Tussen hen en de colonne kon je zo veilig rondlopen als thuis over je deurdrempel. Als er tegenstand was onderweg, gingen ze ook het terrein in om de dichte begroeiing en de kampongs te zuiveren. Je merkte niets van ze. Het ging allemaal zo rustig en zonder een woord. Maar als je 's avonds bij ze sliep onder het afdak van een kamponghuis, schrok je opeens wakker als er één heel stil opstond, luisterde in het nachtelijke duister, zijn geweer pakte en geruisloos wegging. Ze trokken nooit hun schoenen of kleren uit; als ze voor een half uurtje

MOGE ALLE INFANTERISTEN
UIT DE AFGELOPEN ACTIE-
PERIODE ZICH IN DEZE KLEINE
INFANTERIE-FLITS KUNNEN
TERUGVINDEN.

gingen slapen, lag hun pols geklemd tussen de draagriem van het wapen. Het was of ze nooit rust hadden.

Maar toen de dagen zo voorbijgingen, met steeds het silhouet van de berg Lawoe aan de horizon, zag je ze steeds vuiler worden; hun kinnen werden bestoppeld en hun ogen zagen rood. Als ze ergens stilstielden, bleven ze niet meer staan als in het begin, maar ze gingen direct zitten.

Des nachts zag je ze niet; alleen heel enkele. De anderen waren in het terrein. Niemand wist precies waar. Misschien lagen ze in kamponghuizen of zo maar in het gras onder de druipende bomen. Soms hoorde je een schot. 's Ochtends vroeg kwamen ze zich melden; dan stonden de anderen juist op en zagen ze de zwiigende, bemodderde infanteristen terugkomen en naar de commando-post gaan en iets inleveren. Een karabijn, of handgranaten, of zo maar wat papieren.

Op die laatste dag, voor we het marsdoel zouden binnentrekken, begon de voorste wagen juist in het schemerdonker warm te lopen, toen ze, als gewoonlijk, uit het dichtbegroeide zijterrein kwamen gelopen.

Iedereen keek naar hen.

—God, — zei iemand, — wat zullen ze moe zijn.

Ze liepen door de modder en de regen naar hun wagens.

En toch liepen ze verder ondanks moeheid en regen.

Wapenbroeders

6 MIDDEN en OOST JAVA

Race gewonnen

OP Eerste Kerstdag om 18.45 klom in Madioen de Nederlandse vlag omhoog langs een mast, die tot voor kort nog afwisselend het hamer-sikkel embleem en de rood-witte kleuren gevoerd had. Deze symbolische plechtigheid was mogelijk gemaakt door de Infanterie, een jeep-peloton, Genisten, A.A.T.-ers en de kerels van een Veld-Batterij, die tijdens hun opmars vanuit Solo prestaties leverden, waarvoor slechts één beschrijving past: uniek.....

Eerste dag: voorproefje

De eerste order was uitgevoerd en een nieuwe opdracht werd verstrekt: Madioen nemen.....

TERWIJL Overste Musch op het Brigade-Stafkwartier zijn laatste orders in ontvangst nam, en een Auster van de luchtmacht blauwdrukken van Madioen dropte op het voorplein van de kraton, formeerde het Bataljon en de steunende wapens hun grijsgroene colonne op de Grote Postweg in de vorstenstad. Een fourage-wagen reed langs en wierp bij elk voertuig broden over: „Hoeveel man?“ „Zes!“ „Vangen?“

Om 11 uur zette de colonne zich in beweging. Object voor die dag: Tawangmangoe. Voorafgegaan door het jeep-peloton ging het in behoorlijk tempo Oostwaarts. Behoudens enkele versperringen, die vooral voor de artillerie-trekkers met hun stukken moeilijkheden boden, werd weinig weerstand ondervonden. De bevolking blijkt, na de vele stormen, die reeds over haar hoofd trokken, weinig onder de indruk en gaat haar dagelijkse gang. Na een kilometer of 20 begint de tot dan toe nagenoeg vlakke weg te stijgen: we zijn aan de voet van het Lawoe-complex. In vroeger dagen stond hier een waarschuwend bord aan de weg: „Alleen te berijden door ervaren chauffeurs!“ Aller ogen meten de belangtigende-hoge bergen vóór ons en keren dan terug naar de bulkige trucks en de zware kanonnen. De grote klim vangt aan. Traag werkt de colonne zich omhoog.

Nu en dan een kort oponthoud, wanneer een versperring opdoemt en de Genie in actie komt. In de namiddag wordt Tawangmangoe bereikt.

Tweede dag: Hannibal gevraagd

Het jeep-peloton, dat die nacht verkenningen verrichtte, keert met weinig hoopgevende berichten terug: op het hoogste punt van het bergcomplex is een 27-meter lange brug vernield!..... Overste Musch neemt zijn besluit: 1 compagnie infanterie naar boven en te voet het ravijn over, langs de resten van de vernielde brug.

Het bevel klinkt bedriegelijk eenvoudig „per truck tot aan het ravijn“, maar de zes A.A.T.-chauffeurs, die aangewezen werden om dit eerste transport, de onge-

veer 15 kilometer van Tawangmangoe uit naar de bergtop, te rijden, komen na de eerste meters al tot de ontdekking, dat de vorige dag maar een plezier-ritje geweest is vergeleken bij wat nu gaat komen. Zelfs de tocht van de V-Brigade over de Slamet, die deze kerels tijdens de eerste politionele actie meegereden hebben, valt nu in het niet, en de Poentjak wordt vergeleken met het Bloemendaalse kopje. Hellingen van 36 graden wisselen af met haarspeldbochten, zo scherp, dat drietonners driemaal moeten keren om er door te komen. Bijna bovenmenselijke rijkunst wordt geëist van de twee chauffeurs, die achter zich in de laadruimte een „dode“ last weten: lastpaarden, die, dom en inert, allen aan de hellende kant samengroepen. Eindelijk, na ruim drie uur, bereikt de kleine colonne de vernielde brug over het ravijn. Welke inspanning en eindeloze manoeuvres het de bestuurders gekost heeft om hun trucks hier te keren en weer behouden naar Tawangmangoe terug te brengen, kan Uw verslaggever, die met de infanterie het ravijn over en verder trok, slechts raden.

Te voet gaat het nu bergaf: Op de weg liggen twee soorten versperringen: oude obstakels, door de communisten in Augustus opgeworpen tegen de T.N.I. tijdens hun vlucht uit Madioen, en nieuwe, van de, op hun beurt nu vluchtende, T.N.I. Waar de versperringen te zwaar en te talrijk zijn, verlaat de compie de weg en hakken de Ambonnezen zich naar oude KNIL-trant een pad door de oetan, breed genoeg om de 8 paarden, die munitie en vivres dragen, doorgang te verschaffen. Ieder is gespannen en uiterst waakzaam: het terrein doet nagenoeg overal hinderlagen en sniper-posten verwachten. Vliegtuigsteun en luchtverkenning zijn onmogelijk: nu eens bevinden we ons in een wolkenbank, dan weer er boven. De ondersteunende wapenen, die ons gewoonlijk superioriteit verlenen, zijn achtergebleven in Tawangmangoe, zodat we voorbereid moeten zijn om bij een treffen af te rekenen met een nu gelijkwaardige, zo niet sterkere, tegenstander. Zoals in de meeste gevallen, blijkt echter ook nu onze waakzaamheid overbodig geweest te zijn:

Hab'ich nicht gewuszt, hab'ich doch kein' Schuld daran.....”.

Beneden ons ligt Sarangan: doel van die dag. Het is een aantrekkelijk villa-dorp, bungalows en buitenverblijven gebouwd rondom een helder bergmeer. Binnen enkele minuten verspreidt de compie zich over het dorp en zuivert de huizen. Een interessante ontdekking wordt gedaan: Sarangan blijkt een internationaal gezelschap te herbergen. We wanen ons in een touristen-oord, wanneer we in diverse huizen netgeklede, goed-doorvoede en zongebrende vreemdelingen vinden: 2 Oostenrijkers, 1 Tsjech, 3 Statenlozen en..... 25 Duitsers. Op de vragen, die wij deze laatsten stellen, komt het antwoord, dat we sinds 1945 reeds als stereotype hebben leren beschouwen: „Ich hab'es nicht gewuszt, so hab'ich doch kein' Schuld daran.....”.

8 huizen slechts zijn door brand vernield. De buitenlanders, van verdachte sympathieën, worden onder bewaking gesteld: de Duitsers zien gelaten van hun voorgenomen „recht gemütliche Weihnachten“ af.

Naar de „stad der Roden“

In de namiddag van de 24-ste verliet de grote colonne Tawangmangoe, legde dezelfde martelgang naar boven af als de vooruitgetrokken compie, over de brug, die de Genie die dag geslagen had en weer berg af langs de inmiddels van versperringen gezuiverde weg. Door het zware materiaal, dat de hoofdcolonne meevoerde, ondervond zij bij deze klim en afdaling nog groter moeilijkheden dan de infanterie-compie daags tevoren. De duisternis van de Kerstnacht en de zware regens bemoeilijkten het uitzicht van de bestuurders. Volbeladen trucks slipten en gleden af. Lieren en takels werden in de strijd geworpen, stenen aangedragen en achter de wielen gelegd om terugglijden te voorkomen. Vóór de top was het een worsteling van handen en vernuft tegen de zwaartekracht om boven te komen, bij de afdaling een niet minder zware kamp om de natuurlijke vaart van het materiaal af te remmen en het behouden in de laagvlakte te doen aankomen.

Na een korte rustpauze in Sarangan, waar de 2e Compie zich, met achterlating van 1 peloton, weer bij de hoofdmacht voegde, beginnen we aan de laatste 30 kilometer, die ons nog van Madioen scheiden. De troep heeft slechts één doel voor ogen: als eersten het voormalige Moesobolwerk binnenrukken. Hun corps-trots en gezonde naijver stellen hun begripelijkzwaars de belangrijke vraag: „Hoever zijn de Mariniers?“ Ze willen deze wedren tot elke prijs winnen en de gaspedalen worden ingedrukt. Duimen, dat het meevalt met de versperringen en opgeblazen bruggen. Het valt mee!

Alleen in Plaoesan blijkt de brug vernield, maar de Huzaren in hun pantser-jeeps vinden een andere weg. Nog 20 kilometer. Het jeep-peloton, dat spits rijdt, ontvangt hier en daar vuur maar baant zich dan schietende een weg.

De voldoening Madioen vóór ons te zien liggen, wordt ons ontnomen door de grote stofwolken, die de colonne opjaagt. Pas wanneer we de buitenwijken binnenrijden realiseren we ons, dat het doel bereikt is: Nederlandse troepen in Madioen.

Blitar

Pastoor Kock

NEDERLAND brengt heel grote mannen voort. Een categorie die ook nu nog onze meeste waardering verdient, is echter die der missionarissen en zendelingen die veelal onder de meest gevaarvolle en harde omstandigheden met grote zelfverloochening over de gehele wereld de ware Christelijke beschaving prediken.

Maar zij vragen ook niet om bekendmaking van hun daden, zij vragen niet om roem of eer, zij geven slechts gehoor aan de stem van hun hart, die de stem van God is. Ook Pater Kock is er de

Vervolg: pag. 8

HET RODE KRUIS

In en achter de colonnes die het voormalig republikeins gebied binnentrokken, kwamen de teams van de MGD, van Volksgezondheid en last but not least van het Rode Kruis. Medicijnen, voedsel en kleding werden in overwel- digende hoeveelheden aangevoerd en gedistribueerd, om aan de eerste nood tegemoet te komen. Thans bevinden zich overal de steunpunten, van waaruit de hulpverlening aan het bevrijde gebied wordt georganiseerd. Laat het buitenland ons veroordelen, dat wij haar „Goede Diensten” zouden versmaad hebben, DEZE diensten van hulpver- lening en naastenliefde waren eerlijker en dringender noodzaak voor een volk, dat „De Rechten van de Mens” reeds eeuwen in praktijk bracht voordat zij door de UNO op schrift werden gesteld.

OPMARS

Weguitgravingen en vernielde bruggen. Ze lagen tussen ons en de terreur, die in het achterland nog eenmaal in vuur en bloed triomphen dacht te vieren. Daarom werd er gezwoegd en gesjouwd om het oponthoud te niet te doen, en werd gered wat met geen mogelijkheid te redden leek. Omdat er op al die wegen kerels waren, die met man en paardekracht vochten om minuten, kostbare tijd, zoals op de weg van Modjokerto naar Modjoagoeng.

SUMATRA

Van Pieter één naar Pieter vier

Versperring

TWEE dagen zijn we nu al op stap. Eergisteren in alle vroegte zijn we van onze laatste standplaats vertrokken en ons einddoel ligt ongeveer tachtig kilometer verderop. Maar nauwelijks hadden we 10 kilometer achter de rug, of de eerste versperring dook alweer voor onze ogen op. De voor ons uit vluchtende republikeinse benden hadden hun vervoermiddel — een in beslag genomen Chinese bus — dwars over de weg omgegooid en in brand trachten te steken. Het convooi stopt en door de radio-set horen we van de voorste wagen: „Van Pieter één, voor Pieter vier..... versperring op de weg..... verzoeken infanterie naar voren te sturen”.....

Een sectie verlaat de wagens. Eerst wordt het terrein links en rechts naast ons verkend, want in het zijterrein zitten mogelijk nog verschillende Las-kars verborgen.

Snipers

Als er geen vuur uit het zijterrein komt, trekt de eerste sectie nog ongeveer een kilometer verder, om eventueel snipervuur te beantwoorden. Dit laatste laat niet lang op zich wachten, want nauwelijks heeft een tweede sectie de wagens verlaten om de versperring op te gaan ruimen, als uit een bosje — enige honderden meters van ons vandaan — een knal komt. We kennen dit geluid al. Het is een geluid van een Japans geweer: „Plop..... Boem”. Maar we weten nog niet precies, waar dit vuur vandaan komt, dus gaat er een derde sectie het zijterrein in, om de snipers op te sporen. De eerste sectie verwijderd de bus van de weg.

Wanneer dit achter de rug is, wordt

weer opgestapt en dan..... rijden maar weer. Bij de bocht de eerste sectie oppikken en dan door..... Tot we weer anderhalve kilometer verder zijn. Daar blijkt de brug opgebroken te zijn.

„Van Pieter één voor Pieter vier..... Brug opgebroken..... verzoeken Genie naar voren te sturen”, klinkt het door onze radio-set.

De Genie heeft deze oproep waarschijnlijk ook al gehoord, want slechts enkele seconden later schuift er reeds een Genie-wagen langs het convooi naar voren.....

Vuur

Bij een volgende brug begint het voor en achter ons te knallen. Voor ons op een bergpaadje, dat naar de top loopt, zien we een aantal in blauwe uniformen geklede lieden in een stelling duiken.

Onmiddellijk daarna begint van die kant een mitrailleur te ratelen, maar het duurt maar kort en na een kort gevecht, vlucht de bende en kunnen we onze tocht voortzetten.

* *
*

Naar het meer van MANINDJAU

Rotwerk

ONGEVEER veertig km ten Noordwesten van Fort de Kock ligt het meer van Manindjau. De weg voert door hoge bergen, temidden waarvan in een kom een aantal kampongs zijn gelegen. De padvelden groen en het sulkerriet, waar

van de bevolking de goela mangkok maakt, staat rijp tegen de bergen. Hier en daar is een koffietuin, terwijl de kaneelbomen er even welig tieren als de dennen en sparren in het Gooiland.

De soldaten van de „U” Brigade die nu al veertien dagen in Fort de Kock liggen — en in feite hebben ze meer tussen de wielen gezeten dan achter de klamboe gelegen — zullen naar Manindjau gaan. En al kankeren ze en zeggen ze „blij dat die kolere-actie weer afgelopen is”, toch willen ze de kans niet voorbij laten gaan om de volgende dag weer tussen de wielen te zitten.

We reden zo langs de kronkelende weg bergopwaarts. Langs de weg lag de telefoonlijn der TNI. Slechts enkele karbouwen op de weg en eenmaal zelfs twee paarden, die niet wisten hoe ze het hadden. Ze draafden voor de colonne uit, om plots een zijweg in te schieten.

Verlaten wezens in een verlaten streek..... We moeten halt houden, omdat in een scherpe bocht de weg is afgegraven en de brugleuning vernield is. Links van ons gaat een diepte van honderd meter. De pioniers waren al uit de wagen en groeven in de harde steenslag. „Rotwerk” kankerde Kats, maar hij stak zijn spade grimmig in de massa, evenals de anderen. Ze overwonnen deze versperring, evenals die welke een kilometer verder lag en de vele andere die na Ma-toer kwamen.

Om eten

Op een pasar grijpen we een man. Hij poogt papieren en TNI-sluipschoenen weg te werpen. Wij vragen hem wat hij is en hij ant-

woordt „pasarverkoper”.

Maar als we zijn papieren nakijken, dan blijkt hij een djahat te zijn. De piket-regeling heeft hij nog en nog andere reglementen waaruit blijkt, dat hij roven mag en moorden.....

Hij gaat als gevangene mee.

Dan ligt plots in een bocht het meer voor ons. Allen zwijgen, 't is machtig mooi. Het ligt zeker acht honderd meter beneden ons. Wij staan hoog en kijken op een wereld neer. Ladanghuisjes en groenende sawahs en daar tussen kronkelt zich de weg in een ontelbaar aantal haarspeldbochten. Rechts van ons ligt Manindjau, een klein stadje. Huisjes als uit een speelgoeddoos, maar als we door kijken en aandachtig turen, zien we mensen lopen. We dalen en stuiten weer op boomversperringen.

Een TNI-soldaat met helm en klewang, doch in dat onschuldige kleed van de tani (z'n uniform was in z'n broekzak) pogde een handgranaat te werpen, doch wij zijn actief. De tweede gevangene. Zo komen er meer. Zelfs een Lt. Kolonel van de reserve, officier van Justitie, die zich meldt en om eten vraagt.....

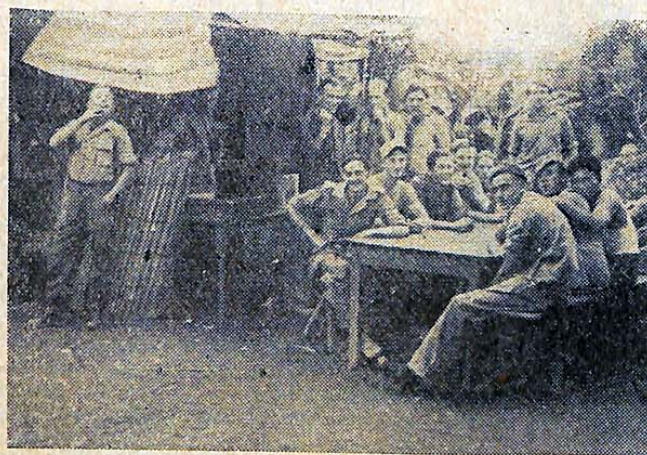
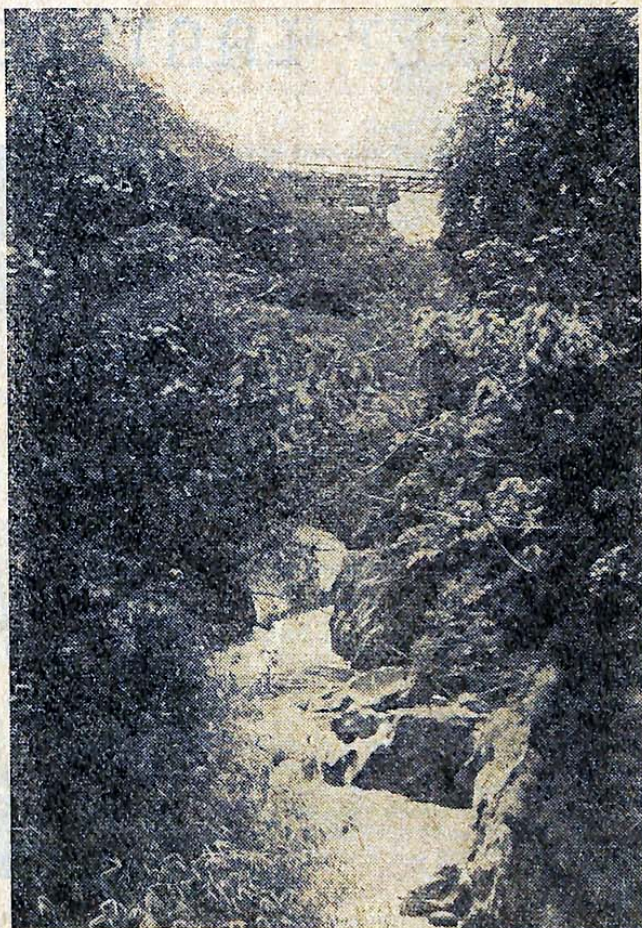
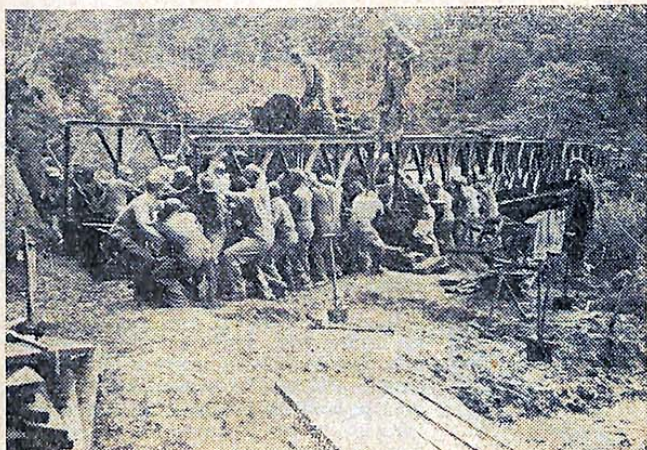
Het aantal versperringen neemt toe. Met tussenruimten van tweehonderd meter liggen de bomen over de weg.

(Vervolg van pag. 6).

man niet naar om hetgeen hij deed aan de grote klok te hangen. Hij deed slechts wat van een goed herder over zijn kudde schapen gevraagd wordt.

Daarom verkoos hij, ondanks zijn gevorderde leeftijd, in Blitar te blijven, dan naar Nederland terug te gaan. Wij spraken Pastoor Kock één dag na de bevrijding van Blitar. Slechts in grote lijnen vernamen wij van zijn geschiedenis. Nauwelijks twee weken verlost uit de Japanse internering, werd Pastoor Kock door de Republikeinen gevangen genomen en vastgezet in een voormalig opvoedingsgesticht. Tien nieuwe maanden van ellende breken aan. Pastoor Kock spreekt er met een wijze glimlach over, doch de toestanden in de Republikeinse gevangenkampen zijn genoegzaam bekend om te begrijpen wat dit heeft betekend. Toen hij uit zijn ge-

vangenschap werd vrijgelaten besloot hij niet te evacueren, doch voelde hij zich geroepen juist in diezelfde plaats de zielszorg op zich te nemen. Met een vergoelkend woord spreekt hij over de beperkingen die hem werden opgelegd, doch die hij, wanneer dat nodig was, kalm en waardig terzijde schoof. Langzamerhand begon men trouwens wel te beseffen dat de „baardman”, zoals hij wel genoemd werd, nu niet direct staatsgevaarlijk was. Het moet een grote voldoening voor de Pastoor geweest zijn, toen bleek, dat de Javaanse Christen niet alleen in naam Christen was, doch ook in perioden toen geestelijke leiding geheel achterwege bleef, hem door overtuiging volkomen trouw bleef. Natuurlijk was Pastoor Kock blij, dat hij weer eens landgenoten om zich heen zag, doch ik had de indruk, dat hij verder met zijn werk, zoals hij dat voorheen gewoon was, door zou gaan.

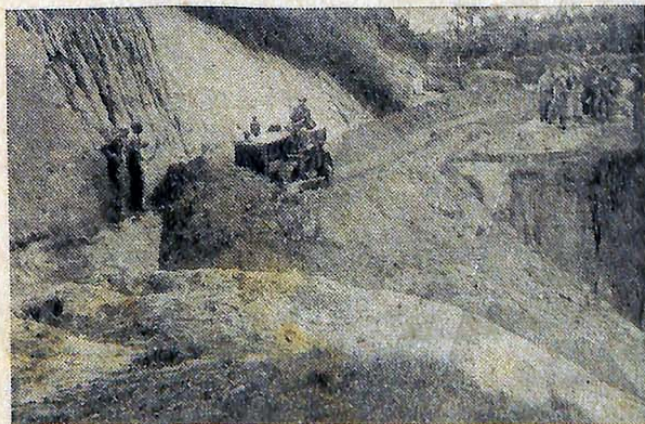

SUMATRA'S OOSTKUST

Het grootste werk, tot nu toe door de Genie op Sumatra's Oostkust uitgevoerd, is de bouw van deze brug voor Sidakalang. Een vijf-en-veertig meter diep ravijn moest overbruggd worden. Uit Bailey-materiaal werd een overspanning van vijf en zestig meter lengte geconstrueerd. Terwijl een peloton van de 8ste Veldcompie Genie, onder leiding van Lt. Koeter, dit werk uitvoerde, maakte de wachtende colonne van het oponthoud gebruik om langs de weg 'n cantine te openen. De grootste brug en de eerste cantine tijdens de opmars op Sumatra's Oostkust!

In het Medanse versperde een wegruiggraving over enkele tientallen meters de doortocht. Een bulldozer ging aan 't werk om het gat te dichtten.

Generaal Scholten, de Territoriaal Commandant in dit gebied, kwam zich „van de voortgang der werkzaamheden op de hoogte stellen”, hetgeen op zijn bekende manier neerkwam op zelf meehelpen om de nieuwe knuppelweg berijdbaar te maken.

HET LAATSTE KERSTPAKKET

Kerstmis aan het front.

De natte moesson had hun kleding veranderd in een beslikte, verfomfaaide massa en rillend zaten ze bij het vuur in een verlaten kampong hun pakeans te drogen.

Vijf dagen hadden ze gelopen, geploeterd, gesjouwd en gevochten. Kortom ze hadden alles gedaan behalve geslapen. Maar och; ze waren de enigen niet, „en het is net” vertelde een kleine soldaat uit de groep „of die wetenschap je op de been houdt, er is nog niemand van uitputting, maar wel.....”. Hij zweeg.....

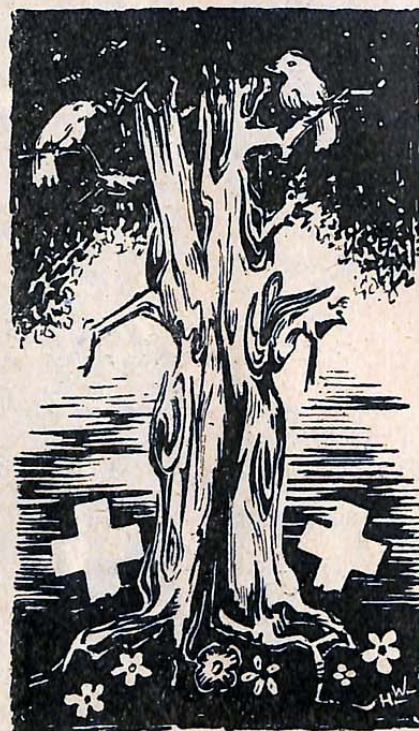
Bij de schermutselingen tegen het vallen van de avond was een van hen gesneuveld. Onder een uitstekende dakrand van een kamponghuisje stond de stretcher; het lichaam zorgvuldig toegedekt met een gascape waarop een fijne waas van waterdruppeltjes lag. Het oude lied van een sniper waarvan nu de laatste tonen in Indonesië weerklinken. Men had de dode megedragen over heuvels en door sawahs, tot hier aan de grote convalweg waar het Rode Kruis elk ogenblik kon arriveren om hem te halen.

Ik had mij tussen deze infanteristen begeven in de hoop, stof op te doen voor een warm, gezellig Kerstverhaal uit de troep. Vaag had ik het idee van een groep vrolijke soldaten rond een kampvuur, een gonzend en zingend bos, een luistervolle sterrennacht.

Het was anders.

Het was Kerstavond en er was een makker gesneuveld. Er was geen Kerstboom en er was geen groen, of het zouden de groene twijgen op de helmen moeten zijn die als camouflage dienst deden. Er waren geen kaarsen, niets was er dat op gezelligheid leek.

Het was anders.

Er was een donkere dreigende nacht met een druilende motregen. Bij het vuur, aangehouden met bussen benzine, stonden de plunjezakken met Kerstpakketten. Honderden en honderden kilometers waren ze aangevoerd over slechte wegen, over haastig gedichte coupures, door slijk en modderpoelen, maar ze waren er.

Naam voor naam werd afgeroepen en

stuk voor stuk namen ze zwiingend hun pakket in ontvangst. Er zat iets ondefinieerbaar groots in dat tafereel. De rijzige luitenant bij het vuur namen afroepend, de figuren die kwamen met stugge vermoeide koppen, een ogenblik hoekig zwart afstekend tegen de vlammen, de brancard onder het dak en de traag neersijpelende regen.

Daar was Kees uit Amsterdam en Nico uit Roosendaal, onafscheidelijke kameraden. Samen hadden ze gevochten bij Masing en Tjisaat. Ze hadden hun wachtjes geklopt aan de Zuidkust bij Sindangbarang en in het Noorden bij Indramajoe. Samen hadden ze zich verveeld en gekankerd op de post en het eten. Ze kenden alle ups en downs van het soldatenleven in de tropen.

Eyenals de anderen. Daar was de brenschutter met zijn helper, de hele mortiergroep, de sergeant, de verkeners. Allemaal kwamen ze. Het was Kerstmis.

De felle koplampen van een auto, die van de hoofdweg afdraait, doet het schijnsel van het vuur verbleken. Rode Kruis. Twee hospitaalsoldaten stappen uit en vragen met hun ogen „Waar?”. Een knikt naar de dakrand. Allen maken front zonder bevel. De brancard wordt opgenomen en heeft bijna de wachtende auto bereikt als plotseling iemand met een plunjezak komt aangelopen waarin het laatst overgebleven Kerstpakket. Zijn stem klinkt haast vriendelijk als hij zegt: „Julie zouden bijna zijn Kerstpakket vergeten zijn, jongens” en hij legt het pakje voorzichtig naast het hoofd van de gesneuvelde, hun gesneuvelde.

Zó was het Kerstmis aan het front.

Sld. Koevoets
7 Dec. Div.

GEVALLEN WAPENBROEDERS VAN 26 DEC. 1948 TOT EN MET 1 JAN. 1949

K.L.		Sgt. maj. D. E. v.d. Vlist	
Sld. L. A. v. Spaendonck	No. 270118196	Sld. P. Slomp	No. 170125002
Sld. B. de Wit	" 280307000	Sld. T. de Graaf	" 280418151
Kpl. C. v.d. Aarssen	" 260308005	Sld. G. de Vos	" 250927013
Sld. ekl. H. Kennedy	" 250412122	Sld. P. B. Schoonveld	" 280224577
Kpl. H. Bosman	" 250126075	Sld. H. H. Jansen	" 241222005
Sgt. M. de Ruiter	" 130409003		" 210515005
Huz. C. Ekeveld	" 270906071	K.N.I.L.	
Huz. L. M. v.d. Ree	" 270223181	Amb. sld. tkl. Inf. W. Gerrits	No. K. 5462058
Huz. J. H. G. Callaers	" 281106000	Jav. sld. tkl. Inf. Ngadio	" K. 10467010
Huz. ekl. G. Vis	" 270626196	Jav. sld. ekl. Wijono	" "
Sld. ekl. P. Th. M. v. Asten	" 251018184	Tim. sld. ekl. Inf. Ratupadja	" 40399
Sld. P. J. v. Riel	" 260106075	Tor. sld. tkl. Inf. Rante Danoen	" K. 24712681
Wmr. M. J. Verstappen	" 251129102	Jav. sld. ekl. Sanbardi	" 16471
Sld. R. Drewes	" 270908004	Chin. sld. tkl. Inf. Ang Tjan Tjoel	" K. 9465700
Sld. ekl. G. v. Baarlen	" 260626013	Snd. sld. tkl. Inf. Idi alias Achmat	" K. 11466551
Kpl. C. Vink	" 240113002	Jav. sld. tkl. Inf. Senen	" K. 74613645
Kpl. E. Beuving	" 260223005	Jav. Kpl. Inf. Paino	" 31617
Sld. C. Bakker	" 280402330	Eur. sld. tkl. Inf. H.J.F. van Holy	" K. 54714269 (vermist)
Elt. P.J.A.M. de Neree tot Babberich	" 160318001	Chin. sld. tkl. Inf. Sie Hoo Tjwan	" K. 74719764
Kpl. J. Dousma	" 271026070	De vorige verlieslijst dient te worden aangevuld met:	" "
Sld. A. C. de Rooij	" 240510003	Amb. sld. tkl. Inf. J. Lewaherila	" K. 6468546
Sld. M. P. C. de Bruijn	" 280423003	Man. sld. tkl. Inf. W. Palar	" K. 346153

Vertrouw op God en op U zelf

KARDINAAL DE JONG

Aartsbisschop van Utrecht, is door Z. H. de Paus kortgeleden benoemd tot Vicarius Castrensis van alle Nederlandse Strijdkrachten, speciaal belast met de geestelijke verzorging van het Katholieke deel hiervan.

Tot hen richtte Hij onderstaande Kerstboodschap, waaruit wij de voorname passages overnemen, die ongetwijfeld ook anders-denkenden zullen aanspreken.

Met vreugde en trots vernemen Wij de uitstekende diensten, welke U door trouwe plichtsvervulling bewijst aan Nederland en Indonesië. Uw taak is een waardevolle bijdrage in de opbouw van Indonesië, waarmee Nederland een historische taak en plicht vervult ten opzichte van het miljoenen-volk in Indonesië. Moge de toekomst gewagen van een weldaad aan Indonesië door wijs beleid en gevoel voor rechtvaardigheid.

Met voldoening vernemen Wij, dat Uw levenshouding, Uw plichtsvervulling, Uw godsdienstig leven een lichtend voorbeeld is voor een volk, voor wie daden meer zeggen dan woorden.

Doch ook moeten Wij Onze grote bezorgdheid uitdrukken voor Uw geestelijk welzijn. Een ongerept leven is overal ter wereld de vrucht van stoer volgehouden strijd, en Wij weten maar

al te goed, dat Uw levensomstandigheden die strijd zwaarder maken dan normaal.

Of nu Indonesië Uw moederland is of Nederland, in beide gevallen zijt ge door de militaire dienst losgerukt uit de beschermende omgeving van Uw gezin, waartoe gij behoort als vader of als kind.

— Het leven in een kazerne of in een kamp vervlakt en vervaagt idealen en maakt zo gemakkelijk ruw en onverschillig, en alleen de sterke karakters ontkomen aan de invloed van het menselijk opzicht;

— de omstandigheden van het militaire leven omvatten in het algemeen weinig elementen, die U omhoog stuw.

— Ontegengesteld brengt het leven in de tropen meer verleiding en naaste gelegenheid tot zonde met zich mee; alleen een altijd parate, stalen wil zal een val voorkomen.

— Onvermijdelijk zal het tropisch klimaat op de duur de veerkracht en weerstand van Uw wil aantasten.

— Vele desillusies, de onzekerheid over Uw toekomst, de verveling en vele andere invloeden belagen Uw geestkracht.

— Dit alles overwegend, begrijpt gij Onze bezorgdheid over Uw geestelijk welzijn. De berichten over Uw godsdienstig en zedelijk gedrag zijn zeker niet verontrustend te noemen, maar het naderend Kerstfeest is voor Ons toch een aanleiding een woord van vermaning en opwekking tot U te richten.

Hoe ver zijn we nog verwijderd van de vrede op aarde! Nog steeds hangt en als Gods Wet geen richtsnoer wordt de wereld. We weten niet, of wij niet dicht staan bij alles-vernietigende rampen. Nog steeds wil de wereld niet begrijpen wat tot ware vrede strekt, en als Gods wet geen richtsnoer wordt voor de regeling der verhoudingen onder de volken, zal de ene steen niet blijven op de ander.

Het is daarom, dat we ons met des te meer ijver moeten voorbereiden op het Kerstfeest, opdat wij volop deelachtig mogen worden aan de vrede des harten, een vrede, die de wereld niet geven, maar ook niet ontnemen kan. De vrede die wortelt in de getuigenis van een goed geweten; de vrede, die ons vervult van rust en geluk; de vrede, die ons sterk maakt om uitwendige moeilijkheden blijmoedig te dragen.

Die vrede moeten wij winnen en behouden door strijd. Die strijd moeten wij voeren in ons zelf en buiten ons zelf.

(Wordt vervolgd).

Stemming

Kon ik één ogenblik diep in jouw ogen kijken,
Jou in mijn armen sluiten. Jouw lief gezicht,
Beschenen, zoals, toen, door 't late zonnelicht,
Terwijl een zilte zeewind langs jouw haar kwam strijken,

Zacht in mijn handen nemen. En jouw mond
De naam, die jij mij gaf, vol liefde horen fluist'ren.
Hoe vaak zaten wij, meisje, hand in hand te luist'ren
Naar het lied van stil verlangen, dat de zee ons zond.

'k Hoor in de kampóng ginds een krontjong-liedje zingen,
Het verre ruisen van de kali in 't ravijn.
Mijn schat, ik wil vergeten alle daagse dingen,

De werk'lijkheid ontvluchtend, in de late schijn
Der tropenzon alléén zijn met herinneringen,
En dromen van de dag dat wij weer samen zijn.

Wim.

Foto Libelle.

„n Stormpje, he Griet?”
„Ja, fris windje!”

Uit: Bat. Nieuwsblad van 5 Januari '49.

FRONT VAN EER

de **BRONZEN LEEUW POSTHUUM** aan
wijken de Heer Harjono en
wijken sld. ll. vlr. Mas Soeg'hadji

de **BRONZEN LEEUW** aan
Jav. sld. ekl. Amatsmangoen
Ritmeester M. Bassa
Jav. kpl. Doelhalik
Elt. Th. Grijzen
S.M.I. P. Idema
Mad. sld. tkl. Ismail
Jav. sld. ekl. Risam

het **VLEIEGERKRUIS POSTHUUM** aan
wijken sgt. vlr.-wnr. M.L. Ch. M. Verbon.

het **VLEIEGERKRUIS** aan
Kapt. vlr. wnr. M.L. F. E. Broers

het **BRONZEN KRUIS POSTHUUM** aan
wijken Jav. kpl. Misran (alias: Martodihardjo)

het **BRONZEN KRUIS** aan
Elt. J. K. Anten
Jav. kpl. Apta
Mil. kpl. J. M. van Harling
Kpl. G. Hauber
Men. sld. tkl. F. H. Ilat
Tim. sld. ekl. Pelewang
Sgt. E. L. Pietersz
Men. sld. tkl. L. C. Salaki
Sgt. J. B. Sibbald
Sgt. ekl. F. Sigar

het **KRUIS VAN VERDIENSTE** aan
Amb. sld. ekl. J. F. Anakotta
Amb. sld. tkl. B. Jamlean
Amb. kpl. J. M. Latumaerissa
Amb. sgt. I. P. Pattipeilohy
Amb. kpl. J. Pattipeilohy
Amb. kpl. Titipatty
Amb. kpl. A. Pentury
Amb. kpl. J. S. Airleia
Amb. kpl. G. K. Soplanit
Mil. sld. tkl. S. Lauran
Insp. van Politie J. W. Wijnberg

"DAMNED GOOD SHOW"

Met bewonderenswaardige precisie en bijna zonder gebruik te maken van geweld heeft de Nederlands-Indonesische militaire macht in enkele weken tijds de actie uitgevoerd, die haar opgedragen was. Opvallend was de bijzondere steun, welke de luchtmacht geboden heeft door de inzet van parachutisten en luchtlingscontingenten, een voor deze landen nauwelijks bekende vorm van actie.

„A damned good show!” riep een Amerikaan uit, toen hij de pajongs boven Magoewo uit de lucht zag regenen. En zijn bewondering ging niet minder uit naar de eerste rangs prestatie van

de M.L. die er in slaagde om binnen 24 uur 360.000 kilo materiaal bestemd voor Djokja „in te vliegen”. Op een onnoemelijk klein vliegveld ergens in Sumatra werd met nog geen vierde deel van de Magoewosterkte binnen een etmaal 160 ton aangevoerd. Ook de Catalina's van de Marine droegen aanzienlijk bij tot het leggen van deze Indonesische lucht-bruggen.

Al met al werd in recordtijd en in klok- en groepwerk binnen de gestelde tijd een gebied bezet, dat ruim tien maal zo groot is als Nederland. Dat dit snelle werk ook efficiënt geweest is, blijkt wel uit het geringe aantal slachtoffers: er

sneefden bij al deze operaties minder mensen dan bij de jongste jaarwisseling in New York.

Hier is pacificerend en bevrijdend werk van hoge orde verricht, alle gepraat over koloniale oorlog ten spijt. Wij betuigen hier onze diepe bewondering voor deze militaire prestaties. Wij gedenken met weemoed en hulde hen, die gevallen zijn. En wij wensen de troep moed en volharding bij de verdere uitvoering van zijn taak— de zuivering in het belang van de uiteindelijke opbouw.

(uit: Bataviaasch Nieuwsblad van 5 Jan. '49).

Ook ditmaal plaatsen wij het sinds kort 'opengelegde gebied van Midden-Java in het middelpunt der belangstelling. De Vorstenlanden en meer in het bijzonder de kratons hebben steeds krachtig op de verbeelding van de Westerling gewerkt, die hier een 'sinds eeuwen bijna ongewijzigde feodale maatschappij aantrof. Aangetekend moet worden, dat tijdens en na de Japanse bezetting verschillende hervormingen zijn ingevoerd, zodat ten aanzien van een enkel détail de inhoud wellicht niet geheel „up to date" is.

O MSTREEKS 1750 had de Soesoehoenan van het Rijk Mataram, dat toen grote delen van Java omvatte, zijn gebied onvoorwaardelijk afgestaan aan de O.I. Compagnie. De Hollandse bewindvoerders stelden de zoon van de Soenan aan als vorst over het rijk. Sindsdien woedden er gedurende een aantal jaren heftige twisten over de vraag, wie eigenlijk de overleden Soenan had moeten opvolgen. De Compagnie was uiteraard weinig geestdriftig over dit gekraakel, dat het land in onrust hield en greep tenslotte krachtig in. De eigenlijke erfgenaam behield het grootste deel van het rijk en vestigde zich te Soerakarta (Solo). Een deel van zijn grondgebied werd toegewezen aan de nieuwbenoemde Sultan, die Djokjakarta als domicilie verkoos. De derde mededinger, R. M. Said, werd onder Hollands oppergezag in 1757 tot prins verheven.

Als bestuursgebied kreeg hij eveneens een deel van het gebied van de Soenan, die dus wel een belangrijke veer moest laten. Deze derde vorst, Mangkoenegoro I, nam, evenals de Soenan, te Solo zijn intrek. Ruim een halve eeuw later, in 1812, schiep de Engelse gouverneur Raffles een vierde rijk, dat van Prins Pakoe Alam, die Djokja als residentie kreeg toegewezen.

Hoewel ook daarna nog wel wijzigingen zijn aangebracht, bleven de vier vorstendommen tot op de huidige dag bestaan. De vorsten moesten vele bevoegdheden afstaan aan de Compagnie en later aan het Gouvernement, maar behielden toch wel zoveel macht, dat zij een bepaald gezag konden handhaven.

Land en volk

De inwoners der Vorstenlanden zijn hoofdzakelijk Javanen. Zij belijden in overgrote meerderheid de Islam en zijn daaraan zeer gehecht. Vooral onder Europese invloed hebben de Vorstenlanden zich ontwikkeld tot een belangrijk centrum van landbouw, terwijl de bodem ook vele waardevolle delfstoffen oplevert. Toch is de bevolking in het algemeen verre van welvarend. Het vorstenbestuur met de daarmee gepaard gaande eigen-

Feestmaaltijd in de Kraton te Djokja ter gelegenheid van enige huwelijken.

aardige toestanden op het gebied van grondhuur e.d. heeft de economische verheffing der onderdanen tegengehouden. In het zuiden van Wonogiri kwam zelfs voor de oorlog nog voedselgebrek voor.

Solo en Klaten kregen grote bekendheid door de batik-industrie, maar deze schijnt de laatste jaren in betekenis te zijn afgenomen.

In verschillende opzichten heeft midden-Java zijn oorspronkelijk karakter weten te bewaren. Aan de ene kant de macht en de statie van de vorsten, die gesymboliseerd wordt door de gouden pajong. Aan de andere kant de armoede en de dienstbaarheid der bevolking, die als zinnebeeld van deze onderworpenheid het blauwe baadje draagt. Niet alleen de lijfbedienden der sultansfamilie behoren dit kledingstuk te dragen, ook de hoogste Indonesische ambtenaren verschijnen in deze kledij. Djokja wordt vaak beschouwd als de plaats, waar de oud-Javaanse zeden en gewoonten het zuiverst bewaard zijn gebleven. Deze stad is, naar de Javanen zegt, het meest „koeno", d.w.z. „klassiek". De macht van Djokja wordt verzinnebeeld door de poesaka-kris, die in een oude lap is gewikkeld. Deze kris is in vorm en lijn een der sierlijkste wapenen ter wereld. De gerafelde lap stelt het armoedige volk voor, dat dit vorstelijke kleinnood koestert en behoedt.

Kraton van Djokja

Het meest merkwaardige van Djokja is vanzelfsprekend de kraton, die steeds sterk tot de verbeelding van de Europeanen heeft gesproken. De kraton vormt a.h.w. een stad in de stad en omvat pleinen, gebouwen, wegen en kampongs. In het midden is het eigenlijke verblijf van de sultan gelegen. Naar schatting

leeft binnen de kratonmuren een bevolking van 15.000 zielen. De kraton werd in 1760 gebouwd, tegelijk met de Benteng Rustenburg. Het vorstelijk domein beslaat een oppervlakte van ongeveer 1100 bij 750 meter en is ingesloten door muren, die bijna vier meter hoog en ruim vier meter dik zijn. Binnen deze muur bevinden zich verschillende pleinen en vervallen gebouwen, door muren en poorten van elkaar gescheiden.

De *probojoso* of *dalem*, de woning van de Sultan, bezit een rijk versierde pendoppo met marmeren vloer, waar tijdens recepties en feesten de gasten koninklijk worden ontvangen. Opzij van de pendoppo is de eetzaal, een lange open gaanderij, die niet minder dan 300 gasten kan bevatten. Voor de *probojoso* bevindt zich de *sittinggil*, een soort van verhoging, waarop de Sultan zich soms den volke vertoont. Daar voor ligt de *aloon-aloon*, het forum van de kraton, een grote oppervlakte met zo hier en daar een waringin.

In het zuidelijk deel van de kraton zijn de woningen van de vorstelijke lijfwacht, die men vroeger wel kon zien paraderen met hun ietwat vreemd aandoende uniformen. In het oostelijk deel vindt men de befaamde handwerkslieden, de gouden en zilversmeden en de vervaardigers van wajang-poppen.

De feesten en plechtigheden in de kraton dragen steeds een zeer bijzonder karakter. Vaak waren zij niet toegankelijk voor Europeanen en wanneer men al eens zo'n uitnodiging kreeg, dan had de bezoeker zich angstvallig te houden aan de vele voorschriften, die de hof-etiquette tot een zeer ingewikkelde zaak maakten.

Wij zeiden reeds, dat de ontwikkeling der laatste jaren ook deze vorstenrijken niet onberoerd heeft gelaten en dat zich, naar men zo nu en dan vernemt, een democratiseringsproces aan het voltrekken is. Stellig zullen deze gebieden echter ook in de toekomst nog het middelpunt vormen van de nationale cultuur, waar het erfgoed van eeuwen zorgvuldig werd bewaard en in ere gehouden.

WOESTIJNEN

Ontstaan door menselijke activiteit?

Begraven onder de onmetelijke vlakten van de woestijn in Centraal Azië liggen de ruïnes van steden, die van de zesde eeuw voor Christus tot de tijd van Djengis Khan een bloeiend bestaan geleid hebben

Een van de grootste archeologische expedities, uitgerust door de Sovjet-Unie en de Academie van Wetenschappen te Uzbeck, is bezig de geschiedenis „op te graven” van het verdwenen Koninkrijk Khorezm, dat eens ten Zuidoosten van het Aral-meer was gelegen, waar tegenwoordig de gebieden van Uzbekistan, de Republiek van Kara-Kalpak, Turkmenistan en Kazachstan aan elkaar grenzen.

Professor Sergei Tolstov verklaarde: „Onze onderzoekingen hebben aange-toond, dat Khorezm in lang vervlogen tijden een van de belangrijkste centra der beschaving is geweest, dat grote invloed heeft uitgeoefend op de geschiedenis van de omliggende landen — Perzië, Afghanistan, India, Oost Turkestan, Mongolië, China, Siberië en Oost-Europa.

Per kameel en vliegtuig

Tweeduizend jaar geleden waren er vruchtbare, bevoelde velden op de plaats, waar zich nu slechts een troosteloos woestijnlandschap aan het oog vertoont. De vorst van Khorezm, die in een groot paleis te Toprak-Kala woonde, was een machtige figuur. De stad was een groot handelscentrum en bleef dat tot de middeleeuwen, toen grote wegen dit koninkrijk met Oost-Europa en Rusland verbonden.

Professor Tolstov begon zijn onderzoekingen in 1937. Sinds dat jaar heeft hij meer dan 5000 jaren geschiedenis van dit gebied blootgelegd. In 1946 alleen al legde de expeditie een afstand van 8000 mijl per vliegtuig en 4000 per auto en kameel

af en nog steeds gaat het werk voort. Ook vliegtuigen werden ingeschakeld bij het vervoer der onderzoekers van het ene naar het andere gebied. Door middel van luchtfoto's waren zij in staat het oude irrigatie-systeem en het wegnnet van Khorezm vast te stellen.

De geleerden vonden meer dan 600 opmerkelijke gebouwen, alle daterend uit een periode, die zich uitstrekt van de 4e eeuw voor Chr. tot de 17e eeuw na Chr. Deze vondsten stellen Professor Tolstov in staat zich een volledig beeld te vormen van de beschaving in de loop der eeuwen, van de tijd der holbewoners, jagers en vissers in het neolithische tijdperk tot de 12e en 13e eeuw, toen de cultuur bloeide, een bloei, waaraan later door de rampzalige invallen van de Mongoliërs een einde werd gemaakt.

De leden van de expeditie onderzochten ook de opgedroogde rivierbedding van de Karakul-Sai, over een afstand van 100 mijl. „Wij vonden grote gebouwen, die zo goed bewaard gebleven zijn, dat wij zonder de minste moeite binnen konden gaan en ons een indruk vormen, hoe men 1500 jaar geleden leefde. Ook vonden wij een volledige stad, Kurgancha, die de geleerden nog steeds onbekend was, hoewel de naam soms wordt genoemd in legenden, die onder de plaatselijke bevolking worden verteld.

Opkomst en verval

De historie van Khorezm laat de ontwikkeling zien van de tijd der holbewoners tot de periode, waarin het slaven-systeem gebruikelijk was. In deze tijd ontstond het machtige koninkrijk Khorezm. De grootste welvaart viel in de 3e en 4e eeuw na Chr. Dan volgt een tijdperk van diepgaande sociale crises, tengevolge waarvan ook het systeem van lijfeigenen verdwijnt. Al deze gebeurte-

leestafel

nissen kunnen vrij gemakkelijk uit de gedane vondsten worden gereconstrueerd: het in verval raken van het irrigatie-systeem, van steden en handelswegen, de sociale verschuivingen, waardoor de nadruk meer op het platteland komt te liggen, het versterken der familie-woningen en de leeggeplunderde kastelen. In de 5e en 6e eeuw na Chr. ontstaat een nieuw historisch tijdperk: het middeleeuwse feodalisme. Geleidelijk is er een overgang van de vroege middeleeuwen naar de tiende eeuw, die gekenmerkt wordt door een nieuwe economische welvaart en culturele opgang. In de twaalfde eeuw komt Khorezm op één lijn te staan met de vroegere en machtiger feodale monarchiën in het Oosten.

Geen natuurlijke oorzaken

Toen Khorezm een machtig rijk geworden was kwam de inval van Djengis Khan en zijn Mongoolse horden. In de 18e eeuw was dit koninkrijk een der meest afgelegen gedeelten van het toch al achterlijke Centraal Azië geworden. De resultaten van de expeditie samenvattend, verklaarde Prof. Tolstov: „Onze tocht heeft een probleem tot oplossing gebracht, dat vele tientallen jaren de geleerden bezig gehouden heeft: hoe het mogelijk is, dat eens vruchtbare en bevolkte gebieden nu in woestijngrond veranderd zijn. Op grond van onze onderzoekingen kunnen wij bewijzen, dat de oorzaken niet „natuurlijk”, maar „historisch” zijn. Niet het „opdrogen van Centraal Azië”, noch het veranderen van de loop van rivieren, noch zandstormen, noch het zout worden van de aarde is hiervoor een verklaring. De juiste verklaring wordt gegeven door de processen in de sociale geschiedenis, de overgang van de oudste geschiedenis naar het tijdperk van het feodalisme en de daarmee gepaard gaande onderlinge oorlogen en de invallen der barbaren.

(Don Dallas — Moskou).

BEATRIX

Prinses van Oranje

viert 31 Januari haar elfde verjaardag.

De Strijdkrachten Overzee wensen Haar en Haar Koninklijke Ouders geluk

Moge Gods Zegen Haar, het Huis van Oranje en de onder deze Kroon verenigde volken leiden naar een toekomst, waarvoor het offer onzer gevallen kameraden niet tevergeefs zal zijn geweest.

Verdienstelijke film maar géén Shakespeare

De meningen over de film „Hamlet“, die momenteel in de Indonesische bioscopen wordt vertoond, zijn sterk verdeeld. De oude strijdvraag of toneel en film verenigbare grootheden zijn kwam ook bij de beoordeling van Laurence Oliviers filmschepping weer op het tapijt. In dit geval kan het probleem herleid worden tot de vraag, in hoeverre Olivier er in is geslaagd de geest van het oorspronkelijke drama te benaderen. Men moet daarbij in het oog houden, dat Olivier ditmaal kennelijk getracht heeft Shakespeare zoveel mogelijk tot zijn recht te doen komen. Toch heeft de vervaardiger vele concessies moeten doen. Verschillende belangrijke figuren zijn geheel verdonkeremaand en in de structuur van het verhaal zijn dikwijls ingrijpende wijzigingen en verkortingen aangebracht, waardoor de speelduur van de film ongeveer de helft bedraagt van de tijd, die het oorspronkelijke stuk bij de opvoering in beslag neemt.

Als men zich er bij heeft neergelegd, dat „Hamlet“ werd verfilmd, dan zal men moeten toegeven, dat dit de best denkbare film is geworden.

Toch vormt ook deze „Hamlet“ weer een bewijs, dat film en toneel elkaar niet verdragen, daar beide kunstvormen door eigen wetten worden beheerst. Dit filmwerk blijft een „machteloos boren“ naar de diepte van deze onsterfelijke tragedie, een diepte, die de film krachtens haar wezen nooit zal kunnen bereiken.

Olivier heeft met de verfilming van „Hamlet“ een vermetele daad verricht en men kan respect hebben voor de grote toewijding, die hij daarbij aan de

dag heeft gelegd. Terwijl in zijn vorige Shakespeare-film „Henry V“ de band met het theater zoveel mogelijk werd vastgehouden, heeft hij hier gezocht naar middelen om zich van het toneel los te maken. De camera is oppermachtig en glijdt onafgebroken en rusteloos door het kasteel Elsenore. Elke mogelijkheid om door het bewegingselement van de film de dialogen te verrijken, werd dankbaar uitgebuit. Het is zeker geen „verfilmd toneel“ geworden: de meeste acteurs geven voortreffelijk filmspel te zien, al blijkt uit hun optreden, dat zij de beste tradities van het Engelse toneel geenszins hebben prijsgegeven.

Maar het uiteindelijke gevoel van onvoldaanheid kan door al deze verdiensten niet worden opgeheven. Tenslotte behoort „Hamlet“ op de planken thuis en niet op het witte doek. Op de planken krijgt het gesproken woord de overheersende positie, die het rechtens toekomt en die thans geheel aan de camera is ingeruimd. Een vaardig gehanteerde camera, ontegenzeggelijk. Maar het woord verdrikt in een stroom van beelden, waardoor Shakespeare's tragedie fundamenteel wordt aangetaast.

Het is een belangwekkend experiment, waarvan ieder, die belang stelt in „film“, kennis behoort te nemen, al was het alleen maar om nogmaals diep overtuigd te raken van enkele onaantastbare grondwaarheden met betrekking tot de film en het toneel. Mocht de film „Hamlet“ verder duizenden er toe brengen een domein van schoonheid te betreden, dat zij anders waarschijnlijk zouden zijn voorbijgegaan — dan is ook al om deze reden de vervaardiging van „Hamlet“ volledig gerechtvaardigd.

Eagle Lion.
Jean Simmons als Ophelia.

DE INHOUD

„Claudius, broeder van Hamlet de Koning van Denemarken, is het heimelijk eens geworden met Gertrude, de Koningin. Hij vergiftigt zijn broeder en grijpt naar de macht. Spoedig daarna trouwt hij Gertrude.

„Hamlet, zoon van de vermoorde Koning, van walging vervuld door het spoedige hertrouwen van zijn moeder, en gekweld door zijn liefde voor Ophelia, keert uit de Universiteitsstad Wittenberg naar Denemarken terug. De geest zijns vaders openbaart hem de moord en laat hem zweren, dat hij wraak zal nemen. Hij wordt door deze openbaring zo aangegrepen, dat hij een sfeer van angst verspreidt, die vooral de Koning verontrust. Hij veinst waanzin om zijn ware bedoelingen te verbergen. Hij kan echter niet besluiten de Koning te doden. Door middel van de opvoering van een stuk laat hij zien, dat hij de schuldigen kent.

„Als hij zijn moeder haar schuld verwijt, ontdekt hij een spion achter een wandtapijt en doorsteekt deze. De spion blijkt Polonius te zijn, de vader van Ophelia en Laertes.

Claudius dwingt Hamlet naar Engeland te gaan, onder het voorwendsel, dat hij door het doden van Polonius in gevaar verkeert. Hij heeft het zo beschikt, dat Hamlet bij zijn aankomst in Engeland vermoord zal worden. Hamlet ontdekt echter de bedriegelijke bedoelingen van de Koning en weet ongedeerd naar Denemarken terug te keren.

„Tijdens Hamlets afwezigheid verneemt Laertes van de dood van zijn vader en zweert zich te wreken. De terugkeer van de Prins biedt hem daartoe de gelegenheid.

„Op voorstel van Claudius zal de wraak tijdens een partij schermen worden voltrokken. Laertes zal met Hamlet de strijd aanbinderen en gebruik maken van een vergiftigde degen. Indien dit mislukt, zal men Hamlet vergiftigde wijn laten drinken.

„In het gevecht wisselen de strijdenden van degen. Gertrude drinkt de wijn en sterft. Laertes, getroffen door de giftige degen, sterft. Hamlet is echter ook door deze degen getroffen. Hij doodt Claudius en sterft daarna.

Eagle Lion.
Ophelia verneemt dat Hamlet haar vader Polonius gedood heeft.

Eagle Lion.
Hamlet in duel met Laertes, zoon van de gedode Polonius.

CARROUSEL

JE BESTE WAPEN IN DE STRIJD : WEET TE LACHEN OP Z'N TIJD !

Kolder.

„Wist je al dat Kees Goedgeloof in de blokzaal ligt?”

„Hè?!”

„Ja, hij heeft vermoedelijk tropenkolder. Hij beweert telkens maar dat-ie dit jaar nog naar huis gaat en hij zit notabene pas vierentwintig maanden hier”.

Memo.

Bezit je zelf alle eigenschappen welke je in je vrienden zoekt?

(Warren Henry Goldsmith).

„T IS DE KNIP.”

(Wapenbroeders).

Wonderkind.

„Hoe oud is dit jongetje?”, vroeg de conducteur.

„Vier”, zei de moeder.

„Hoe oud ben jij, ventje?”

„Vier”, zei het ventje.

„Vooruit dan maar”, zei de kaartjesknipper. „Hij mag voor niets mee. Maar ik weet wel wat hij later zal worden”.

„Wat dan?” wilde de nieuwsgierige Ma weten.

„Een reus of een leugenaar”.

Getroefd.

De dame en de soldaat zaten naast elkaar in de bios.

De dame ergerde zich groe nen geel aan de „hoorbaar” vieze neus van de groezelige militair.

„Heb jij geen zakdoek?”, vroeg ze vinnig.

„Me magge geen Rijkseigendomme uitlene, dame”.

Wapenbroeders

„Johan! Hou toch op met dat stomme opdingen en zeg die vent meteen dat ik niet te koop ben!”

(Journal American).

Vrijaf.

Een jonge neger solliciteerde als assistent-leeuwentemmer. „Ik ben Uw man, mijnheer,” beweerde hij, „De leeuw die mij wat doet, moet nog geboren worden”.

„Prachtig”, zei de temmer, „Ik heb een man nodig die zijn hoofd in de bek van de leeuw steekt. Het is werkelijk heel eenvoudig. Denk je dat je het doen kunt?”

„Jawel, mijnheer, maar er is een ding dat mij bezwaart: wat gebeurt er als de leeuw opeens zijn muil dicht doet?”

„In dat geval”, zei de leeuwentemmer plechtig, „kun je een dag vrijaf krijgen”.

DE VERMOEDELijke OORSPRONG VAN
ONZE BARETGESP EN SCHOUDEBDEKKING.

(Wapenbroeders).

inz.: C.D.

Stank.

De compies-staf had voor de gezelligheid twee geiten aangekocht. De huisvesting leverde echter moeilijkheden op en tenslotte besloten een paar jongens de dieren maar op hun kamer te nemen. Bij een inspectie van het kampement vroeg de kapitein: „Maar stinkt het niet te erg daarbinnen?” Hierop antwoordde een van de vlotte wapenbroeders: „Dat is wel zo, kapitein, maar daar moeten die beesten dan maar aan wennen!”

Opvatting.

Man in scheerwinkel tegen barbier: „Heb je nog 'n scheermes?”

Barbier (verbaasd): „Waarom?”

„Dan kan ik mij tenminste verdedigen, sufferd!”

DE New Look

VEROVERT DE WERELD
STORMENDEHAND
MOETEN WIJ, MANNEN, DAN
ACHTERBLYVEN? DAT NOOIT
EEN VLOT ONTWERPTE UIT HET
MODEHOEKJE VOOR MILITAIRES.
PELOPPERPETJE ZONDER KLEP EN MET
STRIJKE OP DE BOL.
PANTALON TOT EVEN ONDER DE KNIE EN
DARBY EEN LUCHTIG SCHOENTJE.
BY „GEKLEERDE” GELEGENHEDEN KAN EEN TOES
SOKJE GEDRAGEN WORDEN.
U KUNT ALLES ZELF MAKEN VAN UW
VEROUDERDE DAKJE VAN VOORIGE WINTER.

(Wapenbroeders)

Natuurmens.

Toen Grootvader Stoppelmans honderd jaar werd, was zijn opmerkelijke gezondheid het gesprek van de dag.

De journalist van het plaatselijk blad slaagde er in deze bekentenis van de oude man los te krijgen: „Dit is het geheim van mijn gezondheid op deze hoge ouderdom: Reeds in de eerste huwelijksnacht maakten mijn vrouw en ik de afspraak, dat, wanneer we onenigheid zouden hebben, degene die ongelijk had uit bed zou gaan om een wandeling te maken. Man, ik ben practisch 75 jaar in de buitenlucht geweest!”

Snor.

„Waarom kijkt U mij zo aan?”, vroeg de heer in de trein aan een man van middelbare leeftijd.

„Neemt U me niet kwalijk. Als die snor er niet was, zou U sprekend op mijn vrouw lijken”, kwam er als antwoord.

„Man, je bent stapel! Ik heb geen snor”.

„Nee, maar mijn vrouw wel!”

(tek: Sat. Ev. Post)

„Toe, schat, doe me nou 'n plezier en schrijf niet aan Generaal Spoor of hij een beetje extra op me wil passen”.

„Mag ik misschien even op die kaart kijken, die U daar draagt?”

(Everybody's).

Wapenbroeders

18 **L**AAT in de middag van 10 Januari landde op het vliegveld Kemajoran bij Batavia een vliegtuig. Het vliegtuig, de KLM-Constellation met onze post. Wat een woord! POST. Mocht het de gezagvoerder van de „Connie”, de koene vlieger Viruly ooit aan populariteit ontbroken hebben, thans werd zijn naam van Morotai tot Madoera en nog verder met een opgestoken duim genoemd.

Er kwam post op die gedenkwaardige middag!..... Een kwartier nadat het toestel op het vliegveld landde, tekende een chauffeur van de veldpostdienst te Batavia voor de ontvangst van een paar ton post. Enkele duizenden kilogrammen brieven van hen aan ons. Duizenden kilogrammen waarvoor velen zich talrijke moeite hebben moeten getroosten.

Er was heel wat gebeurd tussen het moment dat de Constellation in Nederland startte en het tijdstip dat de chauffeur van de veldpost zijn krabbeltje

Foto KLM

VIRULY BRACHT DE POST!

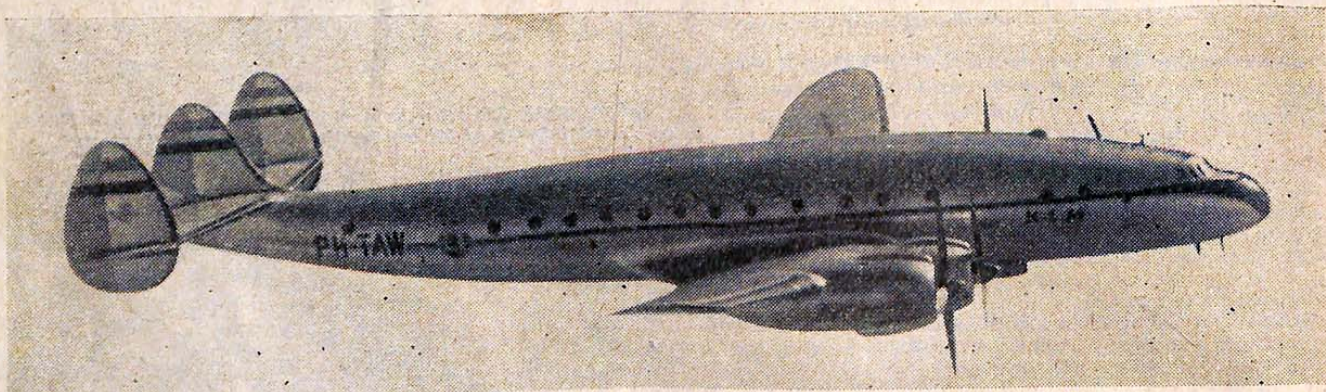

Foto KLM

onder het bewijs van ontvangst zette. Een interview met de gezagvoerder van het vliegtuig voor de radio was hiervoor een voldoende bewijs.

Doch toen het rode lampje in de studio aanflitste, ten teken van het einde, hoorden we althans door de luidspreker niets

meer over deze avontuurlijke „Postbestelling”. Maar toen begon het werk van de mannen van de veldpostdienst.

Er viel na de handtekening op Kemajoran heel wat werk te verzetten. In de eerste plaats die chauffeur..... Hij vindt het prettig dat snelheidsmeters bij stil-

dat de postauto met een hels geknars van zijn remmen voor de deur stopte, was het werk voor hen zo goed als klaar. Voor elk onderdeel of bijpostkantoor lagen de stapels brieven, netjes met een touwtje er om klaar voor afhalen, hetgeen dan ook tot laat in de avond werd gedaan. De laatste brieven gingen in de ochtend van de volgende dag de deur uit, de troep tegemoet.

Het was aan alle kanten een prestatie. Van de gezagvoerder van de „Con”, van het vliegveldpersoneel op Kemajoran, van de veldpost, van de onderdeelfacteurs, inderdaad een stukje teamwork dat een pluim van enorme afmeting verdient.

De troep placht gewoonlijk te grijnzen als men sprak over „Die lui op de kantoren”, maar bij het ontvangen van die eerste post na zoveel weken van spanning en behoefte aan contact met thuis, was die grijns van een ander gehalte dan gewoonlijk, want men stak er een duim bij op en verdorie, het was het waard!

Wat 'n heleboel dingen betreft, kunnen we zonder. Behalve dat ene: post!

„London Fog”

De dichter die eens in een onbewaakt ogenblik de verzuchting slaakte:

„O land van mist en mist”, en met dat land ons kleine landje aan de zee bedoelde, heeft ongetwijfeld nog nooit Engeland bezocht tijdens een van de zo gehate mistperiodes waarvoor dit land bekend staat. Wie heeft nog nooit gehoord van de zo beruchte „London Fog”? Had voorzeggende dichter in een van die dikke mistbullen gedwaald door Londens straten, ongetwijfeld zou hij wat milder in zijn oordeel over Holland geweest zijn. 't Was dan enige tijd geleden in Engeland ook meer dan bar. In het laatst van November begon de mist op te zetten, maar niet zo erg dat de mensen er veel last van ondervonden. Men zou het een behagelijke mist kunnen noemen, zoals wij die in Holland ook wel kennen, een kleine wereld van verrassende ontmoetingen en onverwachte perspectieven. Nee, het begin was niet zo gek, de mensen bleven thuis voor zover ze niet de straat op hoefden en erg ongezellig was dat niet, want het is inderdaad een feit: an Englishman's home is his castle. Maar in een nacht kan er heel wat gebeuren en toen de Engelsen 's morgens opstonden was de buitenwereld voor hen afgesloten, de doorzichtigheid van het ijle mistgordijn was veranderd in de massieve ondoordringbaarheid van een tweede IJzeren Gordijn. Het verkeer had veel hinder van de mist en bussen, trams en trolleybussen stonden in grote rijen langs de straat. Op een punt in Noord-Londen reden 32 trolleybussen in convooi, voorafgegaan door twee mannen met fakels. Bussen werden achtergelaten langs de trottoirbanden en waren soms een heel eind uit hun route. Particuliere wagens stonden her en der verspreid over trottoirs en rijwegen. Toen de mist eindelijk optrok had zij met onderbreking 10 dagen geduurd en 110 uur achter elkaar was er een dikke ondoordringbare mist geweest. Oude mensen herinneren zich, dat er dikkere mist boven Engeland geweest is, maar nog nooit zo verraderlijk, zo vuil en zo hardnekkig als deze.

Nevels boven Griekenland

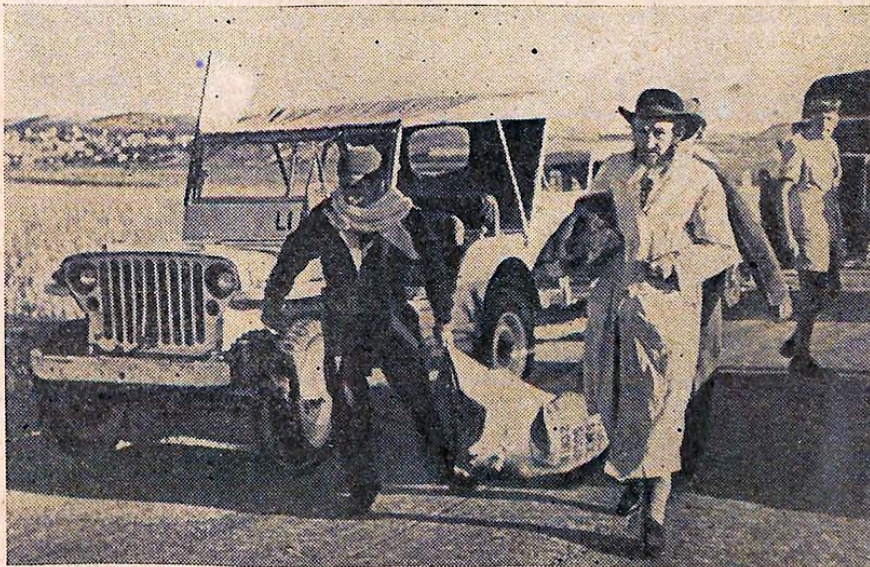
Beleefde Engeland een werkelijke mist, Griekenland bevindt zich nog steeds in de politieke mist. Bij al de problemen die de wereld in een ongezonde spanning houden, is het probleem Griekenland zeker niet een der geringste. Men kan van Griekenland zeggen, dat het zich tussen twee vuren bevindt, Amerika en Rusland, en het is een feit dat vele Grieken zich niet in de strijd tegen de Communisten mengen, omdat zij er van overtuigd zijn, dat Griekenland bij een volgende wereldoorlog niet tegen het Rode Leger beschermd zal kunnen worden. Deze Grieken zijn er zeker van, dat de geallieerden zich in Noord-Afrika zullen nestelen en Griekenland tijdelijk aan zijn lot zullen overlaten. Wel vertrouwen zij dat hun land later weer bevrijd zal worden, maar zij vrezen in de bezettingstijd als Anglo-Amerikaanse collaborateurs aangemerkt te zullen worden. Voor degene die

rekening houdt met de toekomst, moet deze vrees zeker niet ongegrond lijken. Hoe het ook zij, zolang het wantrouwen niet is weggenomen tussen de volkeren, zolang zal ook geen algehele opbouw der wereld mogelijk zijn.

„Het daghet in den Oost”

Iets wat ons nader in aanraking brengt met het „rode gevaar”, is de stichting van

waren steeds van mening, dat de Chinese communisten niet bij machte waren grote, door hen veroverde steden, te administreren. Nu is echter aan het licht gekomen dat bij de verovering van de hoofdstad van Mandsoerije, hoge nationalistische regeringsambtenaren op hun posten zijn gebleven. Daar zij slechts nodig zijn voor de voornaamste bestuursbaantjes, worden de meeste functies in de veroverde steden met een kleine onder-

Een bejaarde inwoner van Jeruzalem op de terugweg naar zijn woonplaats, na onderhandelingen tussen de Joodse autoriteiten en het Arabisch legioen, waarbij werd overeengekomen dat een aantal Joodse krijgsgevangenen, gewonde soldaten en oude mannen uit Amman naar Israel konden terugkeren.

de „European Movement”, een particuliere organisatie, die gesteund wordt door Winston Churchill en verscheidene andere Europese leiders. Men heeft plannen gemaakt tot ondergrondse actie in Oost-Europa. Het symbool van deze organisatie is uitgedrukt in de slagzin:

„E counterpart of the wartime-V” (E van East) is de tegenhanger van de oorlogs-V). Deze tekens zullen 's nachts aangebracht worden op muren in Warschau, Praag, Boekarest en andere steden achter het IJzeren Gordijn.

Het geheim der Rode legers

Nu we toch op het chapter: communisme gekomen zijn, kunnen we meteen door gaan naar de Chinese communisten, die wat nationalistischer getint zijn dan hun Westerse vrienden. In China werd het mysterie opgelost hoe het mogelijk was, dat de Chinese Rode legers, die twee jaar lang de grote steden links lieten liggen, deze steden nu in de strijd betrekken. Officiële rapporten uit Moekden werpen licht op deze duistere zaak. Militaire en burgerlijke waarnemers

breking normaal voortgezet. Algemeen wordt verondersteld, dat deze oplossing op grote schaal toegepast zal worden, als meerdere Chinese steden zullen vallen.

Vlucht over de grenzen

Men zegt van de Israëlieten dat zij schrander zijn. Wij willen dit in het midden laten, maar dit keer was de Franse regering hen toch te slim af. Wat was nl. het geval? Van vele vliegvelden in Frankrijk stegen de laatste tijd geregeld particuliere vliegtuigen op, die schijnbaar onschuldige vluchtjes boven Frankrijk uitvoerden.

Schijnbaar, want het bleek dat deze vluchtjes zich niet tot Frankrijk beperkten, doch regelrecht naar Palestina voerden, waar de inzittenden zich dan bij de staat „Israel” voegden. De Franse regering heeft nu een order uitgevaardigd voor alle Franse vliegvelden, dat geen enkel particulier vliegtuig mag opstijgen, tenzij het overtuigend bewijs geleverd is, dat de vlucht zich niet buiten Frankrijk's grenzen zal uitstrekken.

FOKKER groeit weer!

Hoe het er uit zag

Het heeft er met de vliegtuigindustrie in Nederland een tijd lang niet best voorgestaan. Er was weinig verbeeldingskracht voor nodig, om de eerste maanden na de bevrijding van Nederland een parallel te trekken tussen onze automobielenindustrie aan het eind van de Kaiser Wilhelm oorlog en de vliegtuigproductie ten tijde van die van Hitler. In 1919 stond een veelbelovende industrie zover ten achter bij een door de oorlog met sprongen vooruitgesnelde ontwikkeling in het buitenland, dat er al heel spoedig geen Spijker-auto meer op de weg te zien was. Ook in 1945 had het buitenland zo'n grote voorsprong, ditmaal op de Nederlandse vliegtuigbouwers, zodat niet alleen de pessimisten het waren, die de naam Fokker als rijp voor de luchtvaartgeschiedenis verklaarden. Er waren dan ook weinig hoopgevendende factoren. In Amsterdam-Noord waren de geallieerde bommen echter niet alleen op arbeiderswoningen terecht gekomen, want de Fokkerfabrieken zagen er allesbehalve ongeschonden uit. Wat was blijven staan van hangars en gebouwen, bleek bovendien een leeg omhulsel van ruimten, waar eens ingenieuze machines en gereedschappen, de Fokker-vliegtuigen hadden geproduceerd, die de gehele vooroorlogse wereld bevlogen.

Dit was het werk van de Duitsers geweest. Zij hadden de fabrieken tot het laatste schroefje leeggeroofd. Tenslotte was daar voor deze industrie nog de morele klap van het overlijden van de beroemde grondlegger, Antonie Fokker, de dynamische persoonlijkheid, welke juist onder deze moeilijke omstandigheden zo node werd gemist.

Nee, het zag er niet best uit voor de Nederlandse vliegtuigindustrie. Zouden we er wel weer aan beginnen, vroeg men elkaar. Zonder oorlogservaring, zonder gereedschappen, zonder fabrieken?

Eendracht maakt macht

Men is begonnen. In Nederland had men tijdens de oorlog een waardevol goed ontdekt: Eenheid. Eenheid op vrijwel ieder gebied, in het verzet, de spoorwegstaking, in de opvattingen. Hoeveel daar na de bevrijding van verloren is gegaan, behoeft niet te worden geschreven. Doch bij de heroprichting van onze vliegtuigindustrie mocht deze eenheid niet te loor gaan, op straffe van totale mislukking van de plannen van hen, die het, ondanks alles, aandurften. Die eenheid bleef. De regering greep in en de Verenigde Nederlandse vliegtuigfabrieken werden opgericht, die weliswaar de naam Fokker bleven dragen, maar waarin niet minder dan de ervaringen van De Schelde en Avirolanda moesten worden samengebundeld. Geen onmisbare krachten mochten versnipperd worden! Allen tezamen aan het werk voor een eigen vliegtuigproductie! Men ging aan de slag. Het ondergronds ontwerp van Frits Diepen, het zakenvliegtuig met

duwschroef en dubbele staart bleek een project met toekomst en mogelijkheden. Maar voor het zover was, dat aan de mockup kon worden begonnen, was daar eerst de lijdensweg van aanschaffingen van de zwaarste trucks tot de fijnste instrumenten. Maar de Promotor kwam tot stand. Daarna de Instructor, het elementaire lesvliegtuig. De S-13 trainer is bijna klaar. Zweefvliegtuigen werden gebouwd. Tientallen Amerikaanse legertransporttoestellen werden bij Fokker

gedemobiliseerd en in een keurig burgerpark gestoken. De luchtmacht van Nederland en België laat haar toestellen in de hangars aan de overkant van het Y repareren. Straks zullen North American Harvards, Hawker Seafuries en Gloster in licentie door Fokker gebouwd, West-Europa een gebalde luchtvuist doen tonen, die een Nederlandse naam draagt: Fokker. En in de brandkasten op de tekenkamers aan de Papaverweg liggen ook nog wel enkele interessante krabbels.

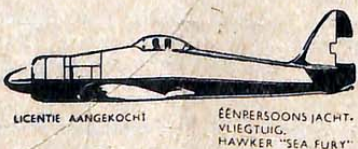
„ een gezellige tent”

Het is 1948. Drie jaar geleden voelde men zich eenzaam in die hangars van Fokker, op het ogenblik zijn ze alweer veel te klein. Eind 1945 zag men ze (om toch maar wat te doen te hebben) autobussen bouwen in deze vliegtuigfabriek. Momenteel ziet men alleen autobussen, wanneer het duizendkoppig personeel het werk aanvangt of beëindigt. Er kan veel veranderen in drie jaar. Maar dat kan alleen, als een bedrijf rekenen kan op het ongelimiteerd initiatief van de leiding en het onvoorwaardelijk medewerken van al het personeel. Zo was het bij Fokker. In de moeilijke oorlogsjaren had men elkaar in gezamenlijke sabotage

Fokker

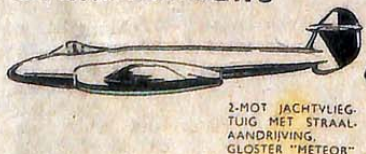

ZAKENVLEGTUIGEN

JACHTVLEGTUIGEN

STRAALJAGERS

OPLEIDINGS-VLEGTUIGEN

en tegenwerking van de Duitse baas leren waarden.

„Toch een gezellige tent, die Fokker”, zei iedereen van hoog tot laag. Vandaar dat men graag bij elkaar wilde blijven om er na de oorlog weer iets van te maken. Er bleken ook nog meer persoonlijkheden te zijn, dan Antonie Fokker alleen. Daar was ingenieur Vos, die tijdens de oorlog wat achter vliegende bommen aangejaagd had, maar al gauw weer achter zijn bordje „Directeur” te vinden was. Daar was ingenieur Beelding, die vroeger de beste kisten had geconstrueerd en tot de conclusie kwam, dat er toch uiteindelijk niet zo erg veel veranderd was in Engeland en Amerika. Daar was het leger van naamlozen, dat uitmuntend technisch geschoold bleek te zijn en vaak nog in de donkere jaren had bijgeleerd en daar waren de vele Hollandse jongens, die graag aan de slag wilden, ook al kenden ze niet veel. „Kom maar hier”, zei Fokker, die wist dat er met iedere geestdriftige jongen iets te bereiken is.

Spes patria

Het is nu zeker, dat de nieuwe Fokker-fabrieken op Schiphol worden gebouwd. Hoe men het wil klaar spelen op een wereldluchthaven bovendien nog testpiloten aan het werk te zetten lijkt een raadsel, maar de Nederlandse luchtvaart-deskundigen hebben de zaak van alle kanten bekeken en zeggen: „Het kan”.

Hoe zal de Nederlandse vliegtuigindustrie zich in haar nieuw tehuis ontwikkelen? Haar na-oorlogse prestaties geven hoop op een goede toekomst voor de arbeider of de toekomstige arbeider in de Fokkerfabrieken, die nu mogelijk nog het uniform van de luchtmacht draagt.

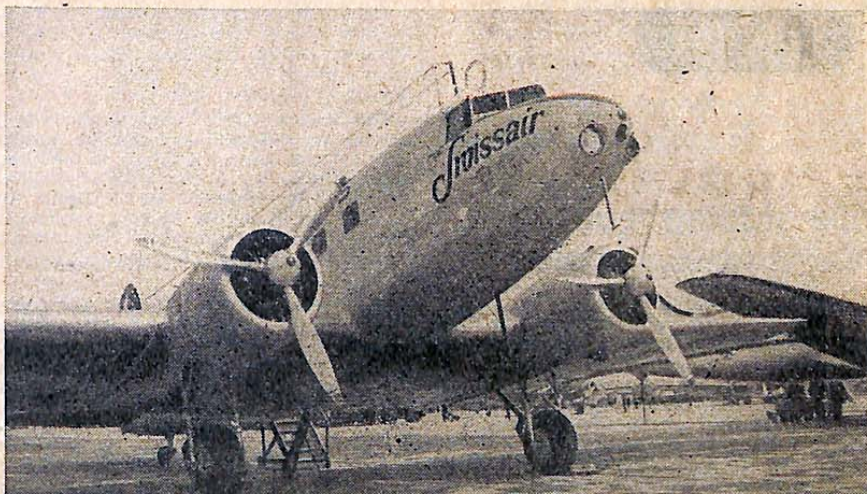
Er zullen veel vliegtuigen nodig zijn in de toekomst. Fokker zal ze bouwen. Wellicht zullen we de wereldschokkende ontwerpen aan Engeland en Amerika moeten overlaten. De tijd van G-1 en T-8 is voorbij. Maar behalve de wereld verbaasd te doen staan door verbluffende vindingen, kan men haar verbazen door degelijkheid van bouw, afwerking en veiligheid.

Dat doet Fokker reeds. De Promotor is een goede betrouwbare kist. De Instructor is een veilig lestoestel. De Hollandse Meteors en Seafuries zullen niet onderdoen voor de Engelse. Wie een goede toekomst ziet in een goed gefundeerde, degelijke Nederlandse industrie, wie de waarde weet te schatten van de deviezenbesparing, welke het eigen fabrikaat oplevert en wie arbeiders van hoofd en hand een aangename, interessante en vaak opwindende werkkring gunt..... hij zal zich verheugen om deze ferme opbouw van de Verenigde Nederlandse Vliegtuigfabrieken Fokker.

Leeuwarden, basis Legerluchtmacht

Het vliegveld Leeuwarden wordt de basis van de Gloster Meteor-straaljagers van onze Legerluchtmacht. Tijdens de oorlog werd dit vliegveld door de bezetters uitgebreid en het is nu uitwijkhaven voor Schiphol geworden. Lockheed Constellations kunnen er gemakkelijk landen.

Uit: Luchtvaart Nieuws.

De voorloper van de Douglas DC-3, was de 14 persoons DC-2. De Zwitserse „Swissair” heeft er nog steeds een in gebruik, die af en toe ook op Schiphol te zien is. Kenmerkend zijn de beide landingslichten in de neus.

LUCHTVAARTNIEUWS

Kort na de oorlog kocht een Amerikaanse onderneming, de Babb Co, in Canada 500 Harvards aan met de bedoeling deze opnieuw aan het buitenland te verkopen. Zij verkocht van deze Harvards 75 stuks aan Holland (i.c. Indonesië), 75 aan Zweden, 40 aan Zwitserland en 200 aan China.

Northrop zoekt 400 ingenieurs en experts op het gebied van aerodynamica om haar staf te brengen op 1500 man, die nodig zijn voor het uitwerken van de geweldige projecten voor de luchtmacht. O.a. wordt gewerkt aan de bouw van 30 B-49 vliegende-vleugel straalbommenwerpers, 23 C-125 Pioneer driemotorige transportvliegtuigen, de XF-89 jager en de supersonische X-4 experimenteermachine. Ook draadloos bestuurbare projectielen worden door Northrop gefabriceerd.

Republic ontving een nieuwe bestelling op 409 F-84 Thunderjets. Van de oorspronkelijke order op 600 stuks is ongeveer de helft afgeleverd.

Totaal zullen dus meer dan 1000 Thunderjets door de USAF in dienst worden genomen!

De Aerojet Engineering Corp., die zich o.a. bezig houdt met de productie van stratoraketten, zou met haar 700 man personeel maandelijks 20.000 van deze JATO-apparaten kunnen fabriceren!

Eindelijk heeft BOAC, de Britse luchtvaartmaatschappij, toestemming gekregen 22 Canadair-IV vliegtuigen in Canada aan te kopen. Deze machines zijn viermotorige Douglas DC-4's, uitgerust met Rolls-Royce Merlin vloeistofgekoelde motoren. Zeven Canadairs zullen worden gebruikt op de route naar Montreal en 15 op de routes naar India en het Midden-Oosten. Intussen is deze stap van BOAC, die ook reeds Amerikaanse Lockheed Constellations in gebruik en Boeing Stratocruisers in bestelling heeft, een ware blamage voor de Britse vliegtuig-

industrie, die niet bij machte blijkt een geschikt viermotorig verkeersvliegtuig voor de lange afstand uit te brengen.

Maar de Britse vliegtuigindustrie geeft de hoop niet op en verwacht wordt, dat de Avro Tudor en de Handley-Page Hermes in de toekomst zeker op de Britse wereldroutes zullen verschijnen. Op een vracht-uitvoering van de Tudor plaatste BOAC inmiddels een bestelling van 15 stuks.

Een echt vliegtuig voor 1400 gulden! Deze koop werd kort geleden op Ypenburg gesloten, toen een Vickers-Supermarine Walrus amphibie-vliegtuig werd geveild. Dit toestel was één van de twee boordvliegtuigen van de Willem Barendsz, die meegingen tijdens de eerste walvisvangst, maar daarbij niet bleken te voldoen. Een van deze machines verongelukte tijdens de start in de Tafelbaai nabij Kaapstad. De tweede machine lag een tijdlang in een hoek van de Fokkerfabriek opgeslagen zonder dat men wist wat er mee aan te vangen. En nu heeft een zeker iemand uit Nieuw Venneep het toestel voor f 1400 gekocht. Wat die man met het toestel gaat uitvoeren???

Martin heeft uit het nieuwe tweemotorige Martin-202 verkeersvliegtuig 7 verschillende militaire versies ontwikkeld, nl. transportvliegtuig voor stafofficieren, vrachtvliegtuig, hospitaalvliegtuig, parachutisten-vliegtuig, trainer voor vliegen met tweemotorige machines, navigatie-trainer en trainer van „radar-bombardiers”.

De Ryan vliegtuigfabriek ontving van de luchtmacht een nieuwe order op 158 vierpersoons L-17 verbindingsvliegtuigen. De L-17 is de militaire uitvoering van het bekende Navion-sportvliegtuig.

Na Nederland, Canada en Australië heeft nu ook Zweden de Fairey Firefly besteld en wel een speciale versie voor het slepen van schietschijven.

Wapenbroeders

herinneringen

*

De sluiting van de Olympische spelen

Als ik een keus moest doen uit de zestien dagen die de O. S. in beslag hebben genomen dan zou ik onvoorwaardelijk de eerste en de laatste dag kiezen. Het verschil tussen beiden is, dat de eerste dag gekenmerkt werd door vreugde en de laatste vervuld was met een weinig weemoed.

Partir c'est mourir un peu.....

De zon overgoot het Wembley stadion nog eenmaal, na een lange reeks van dagen van enkel regen. Nog eenmaal was zij aanwezig om luister bij te zetten aan de sluitings-ceremonie, die voorafgegaan werd door het springconcours. Zestien hindernissen waren opgesteld die het paard en ruiter niet gemakkelijk maakten.

Vijftien landen, waaronder ook Nederland namen hieraan deel.

Het was een schouwspel van enkel kleuren, rood gerokte ridders, militairen in de meest uiteenlopende uniformen.

Het was boeiend van het begin tot het einde.

Amerika won het landen tournooi, Mariles Cortes van Mexico de gouden medaille voor de beste ruiter.

Zes uur precies werden de vlaggen van alle deelnemende naties het stadion binnengedragen. Voorop die van Griekenland, dan in alfabetische volgorde die der andere landen met als laatste, de vlag van Gr. Britannië. Zij vormden een halve cirkel voor de Ere-tribune. De intocht werd begeleid door muziek van het muziekcorps van de Guards. Een pracht gezicht deze mensen te zien, gekleed in vuurrode jassen met grote berenmutsen op hun hoofden.

Daarna traden J. Sigfrid Edström, president van het Internationaal O. Comité, Viscount Portal, President van het organisatie Comité, Lord Burgley en de Lord Mayor van Londen naar voren.

Het Griekse volkslied werd gespeeld terwijl de vlag der Hellenen werd geheven, gevolgd door het „God save the King” en het hijsen van de Britse vlag. Hierop volgde het spelen van het Finse volkslied en het hijsen van de vlag ten teken, dat Finland het land is, dat de volgende Spelen heeft te organiseren.

Hierna sprak Sigfrid Edström de volgende woorden uit:

„In the name of the International Olympic Committee I offer to the King and to the people of Great Britain, to the authorities of the City of London, and to the Games our deepest gratitude. I proclaim the closing of the Games of the XIV Olympiad and in accordance with tradition, I call upon the youth of every country to assemble in four years at Helsinki there to celebrate with us the Games of the XV Olympiad.

May they display cheerfulness and concord so that the Olympic torch may be carried on with ever greater eagerness, courage and honour for the good of humanity throughout the ages.”

Hierna overhandigde Sigfrid Edström een Olympische vlag aan de Lord Mayor van Londen om die te bewaren tot de volgende Spelen in 1952.

Terwijl een zangkoor van twaalfhonderd personen de Olympische hymne zong werd het Olympisch vuur gedooft, en de Olympische vlag gestreken. Onder de tonen van de muziek van de Guards werden de vlaggen van de 58 deelnemende landen de arena uitgedragen. Nog eenmaal zong het koor nu het speciaal voor deze gelegenheid gecomponeerde lied: Let us be glad.

The race is run. The winner wears the laurels,

But you and I not empty go away

For we have seen the least unkind of quarrels,

the young men glowing in the friendly fray.

K. N. V. B.

uitslagen

*

De uitslagen van de op Zondag j.l. voor de eerste klasse van de KNVB gespeelde wedstrijden luiden:

District I

Haarlem — Stormvogels	5—2
DOS — Xerxes	3—1
Volewijckers — ADO	2—4
't Gooi — Sparta	0—2
SVV — Ajax	2—1

District II

Neptunes — HDVS	1—2
Zeeburgia — DFC	2—0
HBS — DWS	0—1
Feyenoord — EDO	4—0
VSV — KFC	2—0

(VSV kampioen)

District III

Heracles — Wageningen	0—0
Ensch. Boys — AGOVV	2—3
Be Quick — Zwolse boys	1—0
NEC — Go Ahead	2—1
Hengelo — Quick	2—1

District IV

Brabantia — Juliana	5—0
VVV — MVV	0—1
Limburgia — BVV	3—2
TSC — Spechten	6—3
Willem II — Helmond	3—2

District V

Sneek — Leeuwarden	2—3
Be Quick — Emmen	2—0
Frisia — HSC	0—1
Heerenveen — Helmond	7—1

District VI

Eindhoven — Longa	1—3
Kerkrade — Emma	0—2
Helmondia — Sitt. Boys	3—0
Maurits — Noad	1—2
Baronie — PSV	2—5

De K. N. V. B.-competitie

Hieronder volgen de competitiestanden bijgewerkt tot en met 16 Januari 1949. De uitslagen van Zondag 23 Januari moeten hierin nog verwerkt worden.

District I

S.V.V.	16	12	2	2	26	38—16
Ajax	15	8	4	3	20	42—24
Blauw Wit	15	9	2	4	20	35—21
Xerxes	14	8	3	3	19	32—22
D.O.S.	14	6	2	6	14	27—27
Stormvogels	15	6	1	8	13	25—31
A.D.O.	14	4	4	6	12	21—21
Haarlem	14	5	2	7	12	27—30
Volewijckers	16	3	6	7	12	14—29
't Gooi	15	4	2	9	10	19—34
Sparta	14	1	2	11	4	9—34

District II

V.S.V.	16	14	0	2	28	43—21
E.D.O.	15	8	4	3	20	33—17
Feyenoord	14	6	5	3	17	34—27
D.W.S.	15	6	4	5	16	21—19
H.D.V.S.	14	4	6	4	14	28—20
Neptunus	14	5	4	5	14	19—25
H.B.S.	15	6	2	7	14	33—42
K.F.C.	15	3	6	6	12	28—33
D.F.C.	13	4	3	6	11	18—22
Zeeburgia	15	3	4	8	10	23—32
D.H.C.	16	3	0	13	6	20—42

District III

Enschede	16	7	6	3	20	28—14
A.G.O.V.V.	16	8	4	4	20	29—23
Heracles	15	8	2	5	18	23—17
Ensch. B.	15	6	4	5	16	20—17
Hengelo	14	4	7	3	15	27—23
Quick (N)	16	5	5	6	15	26—31
Zwolse B.	15	4	5	6	13	20—20
Go Ahead	15	4	5	6	13	19—24
Be Quick	15	5	3	7	13	20—31
Wageningen	16	4	5	7	13	26—32
N.E.C.	15	4	4	7	12	20—26

District IV

Limburgia	14	11	1	2	23	30—16
B.V.V.	13	10	1	2	21	25—9
N.A.C.	15	8	3	4	19	30—23
V.V.V.	13	7	1	5	15	22—10
Brabantia	13	5	4	4	14	14—19
Willem II	15	6	3	6	15	27—19
T.S.C.	14	3	6	5	12	23—23
M.V.V.	13	3	4	6	10	24—25
Juliana	12	4	1	7	9	23—34
Helmond	14	2	3	9	7	22—34
Spechten	14	2	2	10	6	16—39

District V

Heerenveen	13	10	3	0	23	37—14
Friesland	15	8	2	5	18	28—29
Be Quick	14	6	5	3	17	28—15
Frisia	14	8	1	5	17	34—23
Velocitas	14	6	2	6	14	16—24
Emmen	15	5	3	7	12	26—37
G.V.A.V.	14	4	4	6	13	27—26
Leeuwarden	13	5	1	7	11	25—26
Achilles	15	4	3	8	11	27—32
Sneek	13	4	2	7	10	20—27
H.S.C.	14	1	4	9	6	15—28

District VI

Bleijerheide	16	9	3	4	21	30—18
N.O.A.D.	13	7	3	3	17	24—14
Eindhoven	14	4	9	1	17	23—17
Helmondia	14	5	4	5	14	14—18
P.S.V.	14	5	3	6	13	16—17
Sitt. Boys	14	4	5	5	13	18—22
Longa	13	5	2	6	12	19—20
Sp. Emma	14	4	4	6	12	15—20
Kerkrade	15	5	2	8	12	25—33
Maurits	13	3	5	5	11	15—15
Baronie	12	4	1	7	9	26—36

MEN kan tegenwoordig geen sportblad openslaan, of men leest over het al of niet toepassen van het „stopperspil-systeem” in een wedstrijd, het falen van het „magisch vierkant” en het gebruikmaken van de „switch”. Wat hebben al deze voetbaltechnische termen te beduiden?

De lezer weet vermoedelijk al, dat men in Europa vlak voor het uitbreken van de laatste oorlog, druk bezig was het Engelse profvoetbal te imiteren. In ons Moederland is het de bekende sportjournalist Ir. van Emmenes geweest, die baanbrekend werk heeft verricht. De Technische Commissie van de K.N.V.B. heeft door v.E. gedegen artikelen en voordrachten over het z.g. moderne voetbal op tijd de bakens verzet en zo hebben wij dus een Nederlands Elftal gekregen dat stopperspil speelt, of liever zoals men het in voetbal-kringen noemt „stoppert”. Vanzelfsprekend heeft deze wijze van spelen zijn weg naar Indonesië gevonden.

Maar oefenmeesters zijn hier nu eenmaal niet en dat is de reden waarom men het moderne voetbal hier op verschillende wijze ziet toepassen.

IN 1925 werd de buitenspelregel veranderd en dit was aanleiding voor Herbert Chapman, manager van de Londense club Arsenal, om naar een methode van spelen te zoeken, die de tegenpartij dwong met zijn achterhoede naar voren te komen. Dit vraagstuk loste hij op door de links- en rechtsbinnen ver te laten terugkomen, zijn middenvoor een vooruitgeschoven positie te doen innemen en de midhalf op te dragen het steunen-de werk van de voorhoede aan de binnenspelers over te laten. Chapman werd hierdoor de uitvinder van de „W-formatie” wat Arsenal de nodige kampioenschappen en het winnen van de „cup” bracht.

Vanzelfsprekend volgden andere clubs Arsenal na en dit bracht een zoeken naar nieuwe wegen. Hieruit zijn de verschillende spelmethodes voortgekomen.

De voor 1925 gevolgde wijze van spelen kan gerangschikt worden onder het hoofd: Orthodoxe systemen. Dat was de tijd, dat twee maal elf stoere knapen met de heilige wil om te winnen zich in het spel wierpen en volkomen volgens plotselinge ingevingen speelden. De tijd van de voetbalkunstenaar, de man met het arsenaal van goocheltrucs, die het publiek in vervoering brachten. Voetbal was in die jaren een zeer aantrekkelijk kijkspel, en dit wordt heden ten dage vaak aangehaald als bewijsvoering, dat er vroeger zoveel beter voetbal gespeeld werd.

Uit de „W-formatie” van Chapman kwam het „stopperspil-systeem” voort, dat met verdedigende en aanvallende vleugelhalfs gespeeld kan worden.

Men heeft al of niet als verbetering hierop, het spelen met de aanvallende spil, het z.g. „grendel-systeem” zoals het Zwitserse Nationale Elftal dit speelt en dat uitgedacht is door de Oostenrijkse trainer Rapan. Het „slingerback-systeem” wordt maar weinig toegepast maar als voorbeeld van een club, die het nog steeds met succes speelt mag ik wijzen op de Haarlemse club E.D.O.

Zo zien wij dus, dat er drie spelmethodes zijn, die tegenwoordig worden gebruikt. Er zijn natuurlijk nog altijd ploegen, die het orthodoxe systeem spelen (denk maar aan Heerenveen) maar meer en meer gaat men er toe over om te schakelen op een moderne spelwijze.

Bij het stopperspil-systeem is het, de naam zegt het al, de midhalf die de centrale figuur moet zijn. Hij kan zijn taak op verschillende wijze opvatten, of de middenvoor van de tegenpartij volkomen afdekken en dan is hij de echte stopper, of de ruimte tussen de beide achterspelers als zijn operatieterrein beschouwen en dan heet hij „derde back”.

Het ligt volkomen aan de persoonlijke opvattingen van een aanvoerder hoe er in een bepaalde wedstrijd gespeeld wordt. Is de middenvoor van de tegenpartij

VOETBAL

een uiterst gevaarlijk speler, een man met een reputatie als doelpuntmaker dan is er slechts één opdracht voor de „stopper”: bewaak die speler. Hij moet zo'n speler, indien hij afdwaalt naar de vleugel, ook daar volgen, kortom hij mag hem geen moment uit het oog verliezen.

De derde back daarentegen bewaakt de weg door het midden. Hij houdt niet vast aan het bewaken van de middenvoor, wel aan het bewaken van de middenvoorpositie, wie daar dan ook op een bepaald moment moe opereren.

Men bemerkt direct, dat het spelen met drie verdedigers meer aanpassingsvermogen vereist. Wordt b.v. de rechterverdediger gepasseerd dan dient de spil zich naar die zijde van het veld te begeven waarbij van de linkerverdediger verwacht wordt, dat hij het midden gaat afschermen. Bij het bewaken van de middenvoor van de tegenpartij door de midhalf is een dergelijke manoeuvre uit den boze. Daar houden de beide verdedigers hun vleugelman onder controle en worden zij gepasseerd, welnu dan moeten zij zich zo snel mogelijk herstellen, waarbij soms gerekend mag worden op de teruggekomen vleugelhalf. In het moderne voetbal moet de spil goed kunnen koppen en links en rechts, kunnen trappen. Hij moet in staat zijn om de vleugelspelers ineens aan het werk te zetten. Hij mag zeker niet van het fanatieke speltype zijn omdat het uitvoeren van de opgedragen taak een rustige figuur vereist. Het stopperspil-systeem met verdedigende vleugelhalfs, dus middenspelers die de vijandelijke buitenspelers bewaken, is naar mijn mening een mislukking gebleken. Bij een sterke tegenstand komt het vaak voor, dat er vijf verdedigers op een lijn opereren, wat een groot gat in het middenveld veroorzaakt en als een gevolg een wedstrijd die weinig met voetbal uitstaande heeft.

De twee vleugelhalf spelers in het moderne voetbal hebben de aanvallende taak van de spil overgenomen. Wanneer hun ploeg ten aanval trekt zijn zij het die de basis leggen voor die aanval. Zij moeten over een goede techniek beschikken en behoeven zich niet te houden aan een klein gedeelte van het speelveld. Maar hun verdedigende taak moeten zij blijven volbrengen bij een vijandelijke aanval en daaruit blijkt dat snelheid hun scherpste wapen moet zijn. Zij houden de binnenspelers van de tegenpartij in het oog maar kunnen zich veroorloven hun verdedigers te helpen in de bewaking van de vijandelijke vleugelman waarbij de verdediger natuurlijk als vleugelhalf gaat fungeren.

En nu het „magisch vierkant”. Zoals ik U reeds vertelde is het „stopperspil systeem” voortgekomen uit de „W-formatie”, waarbij dus de binnenspelers de voedende taak van de voorhoede op zich namen. Dit is in het moderne voetbal blijven bestaan, maar daarbij zijn de beide vleugelhalfs naar binnen (zij zorgen voor de bewaking van de binnenspelers van de tegenpartij). Tezamen nu vormen deze spelers een vierkant en gezamenlijk zorgen zij voor de opbouw, zij zetten de drie overige voorhoedespelers aan het werk. De belangrijkste van hun taak wordt door de benaming „magisch vierkant” tot uitdrukking gebracht, meer niet.

De drie voorhoedespelers moeten de rechte weg naar het vijandelijke doel trachten te vinden. Voor de middenvoor is beweeglijkheid een eerste vereiste en daarom is men gekomen tot de „Switch”. Wanneer hij de bal ontvangt zal hij al naar gelang de spelsituatie dit meebrengt naar links of rechts uitwijken waarbij ogenblikkelijk de vleugelspelers de taak en plaats van de middenvoor overnemen. Hetzelfde moet door de vleugelspelers worden gedaan wanneer zij de bal ontvangen. De bedoeling hiervan is de „stopperende” tegenpartij van de wijs te brengen. Een goed voorbeeld van een „switch” was de voorzet van Abe Lenstra in de laatste België-Holland ontmoeting, vanaf de linker vleugel, waaruit Clavan, die naar binnen was gelopen doelpuntte.

Lenstra was van de rechtsbuitenplaats naar de middenvoorplaats en vandaar naar links afgedwaald. Hadden de Belgen op dit moment het systeem goed gespeeld dan zou de linkshalf van België met Abe meegetrokken zijn. Deze linkshalf mocht echter vertrouwen op het overnemen van zijn taak door de rechts-half. Dit werkte echter niet en een doelpunt was hier een gevolg van.

(Wordt vervolgd).

Waar gaan wij naar toe met de „SCHOUDERDUW”?

De toepassing van de nieuwe „schouderduw”-regel door vele scheidsrechters leidt er toe, dat in de meeste wedstrijden elke en de geringste lichamelijke aanraking der spelers bestraft wordt.

Het komt ons voor, dat deze opvatting niet in overeenstemming zelfs in strijd is met de geest dezer nieuwe regel en dat hierdoor het mannelijk karakter van het spel dusdanig verwrongen wordt, dat het zaak is, dat de K.N.V.B. bondsleiding in overleg met spelregel- en scheidsrechtcommissie, zich over dit o.i. ongewenste verschijnsel ernstig gaat beraden.

Het spreekt vanzelf, dat wij geen propaganda voeren voor ruw spel en dat wij de internationale regels volgen moeten, ligt evenzeer voor de hand. Wij betwij-

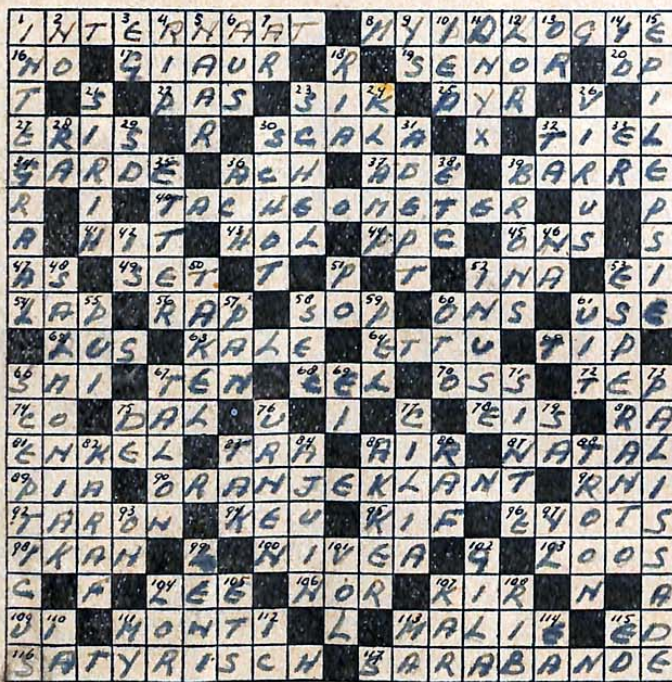
felen echter of de nieuwe regel moet worden geïnterpreteerd als blijkens de scheidsrechterlijke opvattingen der laatste maanden hier te lande geschiedt. In Engeland, vanwaar de regel stamt, heeft de bepaling zeker niet zoveel wijziging in het karakter van het spel gebracht als hier en daarmee zijn wij dan o.i. evenzeer op de verkeerde weg als wanneer wij de regel niet hadden gevolgd.

Men geve daarbij in dit overleg van bondsleiding, spelregel- en scheidsrechtcommissie tevens zijn aandacht aan het aanvallen van de doelverdediger. Wie tegenwoordig naar een keeper kijkt, wordt reeds bestraft! Een uniforme, op internationale, dus Engelse opvatting, gebaseerde uitleg ware ook op dit punt gewenst.

puzzle

Horizontaal.

1. kostschool; 8. kennis van muggen en vliegen; 16. ontkenning (Eng.); 17. ongeloofige (Moh.); 19. Spaanse titel; 20. station; 22. bewijs; 23. knevel; 25. vuur (Gr.); 27. godin der tweedracht; 30. schouwburg; 32. plaats in de Betuwe; 34. keurkorps; 36. uitroep; 37. vaarwel (Fr.); 39. strenge; 40. snelheidsmeter; 41. paard; 43. leeg; 44. ter afscheid; 45. gewicht; 47. wiel; 49. sportterm. 52. meisjesnaam; 53. voedsel; 54. lor; 56. vlug; 58. vloeistof; 60. gewicht; 61. nut (Eng.); 62. strop; 63. gladde; 64. ook gij (Lat.); 65. fool (Eng.); 66. militair; 67. voorzetsel; 68. verblijf; 70. plaats in Brabant; 72. soort dans; 74. compagnie; 75. vallei; 78. vordering; 80. deel van een schip; 81. deel van de voet; 83. baan voor balspel; 85. houding; 87. staat in Zuid-Afrika; 89. meisjesnaam; 90. prinsgezinde; 91. Rijks Normaal Instituut; 92. kaartspel (It.); 94. big; 95. ruzie; 96. eiland in rivier (Eng. meerv.); 98. vis (Mal.); 100. schoonheidscream; 103. schijnbaar; 104. watering; 106. gevangenis; 107. dierengeluid; 109. bolgewas; 111. vul in: monti; 113. oogje van schoen; 115. en dergelijke; 116. duivelachtig; 117. Spaanse dans.

99. meisjesnaam; 101. gevuld; 102. gek (Mal.); 104. vod.; 105. wandversiering; 107. voertuig; 108. gebogen been; 110. dieren-geluid; 111. bez. vnmw. (Eng.); 112. in dit geval (Lat.); 113. familielid; 114. en anderen 115. editie.

Verticaal.

1. voltallig; 2. ontkenning (Eng.); 3. landbouwwerktuig; 4. grafschrift; 5. vervelend; 6. uit (D); 7. voertuig; 9. bevroren water; 10. boom; 11. onechte edelsteen; 12. lap; 13. of (Eng.); 14. hetzelfde (afk.); 15. vallende ziekte; 18. meisjesnaam; 21. slingerplant (Mal); 23. bel.; 24. stuk hout; 26. ziekte; 28. deel van een schip; 29. ex-Duitse instelling; 30. Europeaan; 31. ingewijde; 32. ter aanvulling (afk.); 33. bijwoord; 35. wondvocht; 36. uitroep; 38. enzovoorts; 39. metaal; 42. zijn (verv.); 46. achter; 48. zoutzure ammoniak; 50. werktuig; 51. rivier in Italië; 52. in gebruik (Eng.); 53. wereldtaal; 55. deel van een huis; 57. pot; 58. wijnsort; 59. schil; 60. oor (Lat.); 61. buiten; 66. twijfelaar; 67. bewijs; 69. voedsel; 71. heilige (vr.); 73. omheining; 75. lidwoord; 76. vaas (meerv.); 77. meisjesnaam; 79. ophitsing; 82. kruik; 83. loot; 84. lelieachtige plant; 85. bouwland; 86. Engelse luchtmacht; 88. zee; 93. oneven; 97. schraal; 99. meisjesnaam; 101. gevuld; 102. gek (Mal.); 104. vod.; 105. wandversiering; 107. voertuig; 108. gebogen been; 110. dieren-geluid; 111. bez. vnmw. (Eng.); 112. in dit geval (Lat.); 113. familielid; 114. en anderen 115. editie.

Sld. M. de Vries,
Sld. J. van Enthoven.
3-2 R.V.A.

BOEK VAN DE WEEK

„STENKA RAZIN“

door Rogier van Aerde

Rogier van Aerde schetst ons in zijn „Stenka Razin“ de veelbewogen levensloop van de Hetman der Don Kozakken, die in opstand kwam tegen Czaar Alexej Tsjajski. De schrijver plaatst in deze breed opgezette roman het leven van zijn hoofdfiguur tegen de achtergrond van het toenmalige Czarenrijk, het zo zwaar geteisterde Rusland uit de zeventiende eeuw. Juist door deze opzet werd de taak van Rogier van Aerde er niet makkelijker op en de schrijver heeft dan ook niet steeds de diepte bereikt, welke zijn roman „Kain“ tot zulk een vooraanstaand letterkundig werk maakte. Aan dit bezwaar wordt niets afgedaan door het feit, dat Van Aerde door een omvangrijke voorstudie zich ernstig en grondig verdiept heeft in de vele problemen, die Rusland de Westerse toeschouwer biedt.

Als wij de personen uit „Stenka Razin“ vergelijken met de figuren, zoals wij die kennen uit de werken van Dostojewsky, dan zien wij onmiddellijk de tekortkomingen in deze Nederlandse roman. Dostojewsky tekent ons de Russen, zoals ze werkelijk zijn en hij kon dat doen, omdat hij tot dat volk behoorde: hartstochtelijk levende mensen, hecht vergroeid met de geboortegrond, „Moedertje“ Rusland. Rogier van Aerde schijnt de stelling

van Somerset Maugham, dat „men nooit een ander soort mensen werkelijk goed leert doorgronden dan zijn eigen landgenoten“, te bevestigen: hij slaagt er niet in, voldoende door te dringen in de Russische volksziel en zijn Russen blijven veelal onwerkelijk en enigszins kunstmatig.

Waarschijnlijk heeft Van Aerde dit zelf ook wel gevoeld. Te vaak vertelt hij de lezers van de gehechtheid, die de Kozakken koesteren voor het land van de vrijheid, het land aan de Don. Juist het ruimschoots gebruik van woorden wijst er op, dat de schrijver onmachtig is in korte, rake typeringen de sfeer op te roepen, waarin de toenmalige Russen leefden.

Toch moet naar ons oordeel de roman „Stenka Razin“ als een aanwinst voor de Nederlandse literatuur worden beschouwd. Weinig lezers vinden tijd en gelegenheid zich te verdiepen in de zware werken van de Russische meesters. Al bereikt Rogier van Aerde — zoals gezegd — niet de grote diepte van deze schrijvers — hij weet ons toch een uitstekend beeld te geven van die bonte wereld van Bojaren en Kozakken, van helden en heiligen, van beulen en martelaren, van rovers en opstandelingen.

„Stenka Razin“ zal ongetwijfeld een ruime lezerskring vinden, wat het boek ook ten volle verdient.

P.E.

OPLOSSING KRUISWOORDPUZZLE W. Br. No. 42

Horizontaal.

1. flacon; 6. medicijn; 12. cement; 17. lam; 18. keg.; 19b. regel; 20. gom; 21. roe; 22. A.P.; 23. leder; 25. KNL.; 26. mamma; 28. re; 29. vereren; 30. formaat; 32. tal; 33. ram; 34. Abe; 36. Edo; 37. kam; 39. aak; 40. tin; 41. fiets; 42. Ede; 44. Mei; 46. R.P.; 47. legt; 48. R.L.S.; 49. Nede; 50. E.M.; 51. ter; 53. eer; 56. K.R.O.; 57. nar; 58. RAI; 62. tas; 63. er; 64. smet; 67. ego; 69. rose; 71. pi; 72. nee; 74. ere; 75. smart; 76. Epe; 77. toe; 78. ets; 80. G.E.B.; 82. sta; 83. Epe; 84. zal; 85b. coveren; 87. kroniek; 90. el; 92. kelen; 93. Erm; 95. aria's; 96. uk; 97. nat; 99. lijn; 100. adieu; 102. T.N.I.; 103. ale; 104. aftrek; 105. pressie; 106. gallon.

Verticaal.

1. flat; 2. hap; 3. a.m.; 4. oker; 5. nederig; 7. er; 8. dek; 9. ignobel; 10. cel; 11. ij; 12. commode; 13. Emma; 14. er; 15. nor; 16. teen; 19a. gerant; 20. garden-party; 23. lel; 24. rem; 26. moe; 27. aak; 29. vak; 31. tam; 32. tap; 34. air; 35. ets; 38. mee; 39. arrangeren; 40. terrorisme; 43. e.d. 45. immigratie; 47. leer; 51. tekort; 52. piraat; 54. N.N.; 55a. rover; 55b. analyse; 59. aas; 60. legataris; 61. ar; 63a. re; 65. ergelijk; 66. teeren; 67. Ems; 68. Ora; 69. report; 70. opening; 71. pol. 73. etc; 77. tak; 79. sok; 81. Ben; 83. era; 84. zes; 85a. Lena; 86. vele; 88. ia-ia; 89. Aken; 91. laf; 93. Ede; 94. mes; 96. ULO; 98. T.T.; 100. A.R.; 101. ui; 103. al.

KONINKLIJKE MARINE

TK49

De ALRI in een Notedop.

IN de ALRI, (Angkatan Laoet Republik Indonesia), de republikeinse marine zonder schepen, „dienden“ vele officieren. Het waren meest „self made men“ opgeklommen van niets tot iets, althans „iets in rang en tenue! Zo telde deze marine meer dan dertig kolonels en hoger onder haar leden. Eén hunner, een vice-admiraal was zo strijdlustig, dat hij een tijdje geleden in Djokja slaags raakte met..... neen, geen vijandelijke vloot in de kali, maar met een achttal politie-agenten. Daarna liep hij met plannen rond om op Sumatra een eigen marine op te richten, waarbij hij door een aantal vrienden van hoge rang werd gesteund.

Eén stunt heeft de ALRI uitgehaald. In 1946 overmeesterde zij een korvet dat bestemd was om Japan te evacueren. De Japanse bemanning, die ongewapend was, deed hier niets tegen en men koos zee. Het H. Q. Allied Forces NEI, gunde de ALRI echter dit schip niet en de Marine Luchtvaartdienst spoorde het op. Bij Japara werd het opgevangen door een Nederlands schip en de prijsbemannings vluchtte hals over kop, zonder het tot een gevecht te laten komen.

Neen, echt „partij“ heeft de republikeinse marine ons nooit gegeven, ondanks het grote aantal hoofd- en vlag-officieren. Of moet ik zeggen: „Dank zij dit grote aantal?“

Ltz. II J. Prins.

*

Op de 17e Januari j.l. overleed de Kapitein ter Zee (T) F. Bussemaker, welke hoofdofficier vooral bekendheid genoot door zijn kennis op radar-gebied.

De overledene was een broer van de commandant van Hr. Ms. „O. 16“, de Luitenant ter Zee der 1e klasse A. J. Bussemaker, die met zijn schip op 15 December 1941 in de Golf van Siam 4 Japanse transportschepen tot zinken bracht.

Zoals bekend, liep de „O. 16“ daarna op een mijn en de toenmalige kwartiermeester C. de Wolf is de enige, die deze ramp kan na vertellen.

De onlangs overleden Kpt. ter Zee (T) F. Bussemaker was Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Herinneringsdagen uit de Nederlandse zeegeschiedenis

21 JANUARI

1699. Te Amsterdam neemt men aan Zuiderzeevissers de eed af geen gebruik te zullen maken van te nauwe netten.
1942. Vliegboten van de Marine Luchtvaartdienst doen een aanval op de rede van Kuching (Serawak).

22 JANUARI

1627. Vertrek van Commandeur Hendrik Jacobsz Lucifer uit Vlissingen, met drie schepen tot vestiging ener volksplanting op de N.O. kust van Zuid-Amerika. Hij keerde met rijke buit terug.
1655. Geboorte van Geleyn Evertsen. (Overl. 25 Juli 1721). Achtste zoon van Corn. den Oude. Solebay. Slagen van 1673. Gew. te Martinique, Gothenburg 1683. S.b.N. 1685. Zeeoorlog in Spanje. La Hogue. Barcelona, Vice-Admiraal 1695. Kopenhagen 1700.
1942. Vliegboten van de Marine Luchtvaartdienst doen een aanval op de rede van Kuching (Serawak).

23 JANUARI

1784. Dood van de S.b.n. Maerten Haringman, bekend door het dempen van het oproer te Berbice 1763.
1795. De Nederlandse vloot overgegaan in handen der Fransen. De schepen, liggende in het Nieuwediep, hadden bevel geen vijandelijkheden tegen de Fransen te plegen. De eerste aanraking tussen deze en de schepen geschiedde over het ijs. Hieruit is later de legende ontstaan, dat de vloot bij Texel over het ijs door huzaren en artillerie zou zijn veroverd. Reeds de 21 Jan. was bevel ontvangen zich niet tegen de Fransen te verzetten. 1806. De Kaapkolonie door de Engelsen veroverd.
1838. Dood van V.-Adm. Arnold Adriaan Buyskes.

24 JANUARI

1862. Wet op de aanleg van het kanaal door Holland op zijn Smalst en van de Rotterdamse Waterweg.
1942. Vliegboten van de Marine Luchtvaartdienst doen een aanval op de rede van Kuching (Serawak).
Hr. Ms. Onderzeeboot „KXVIII“ (Commandant Luit. ter Zee 1e kl. C. A. W. van Well Groeneveld MWO, DSO) doet een aanval op de Japanse scheepsmacht in Straat Makassar en behaalt enige treffers. Het schip loopt grote schade op, doch keert behouden in Soerabaja terug.

25 JANUARI

1795. Opstand der prinsgezinde matrozen a.b. van het lineschip Frederik Willem voor Amsterdam. Bijna de gehele bemanning verliet het schip.
1807. Decreet van Napoleon te Warschau tot ontwapening der flottielje te Boulogne. Bij deze beraamde expeditie naar Engeland moest een Nederl. eskader onder kapt. Gerbrands medewerken.
1877. Het hydrografisch bureau te Batavia weder opgericht.

26 JANUARI

1627. Reis van Pieter Nuyts met het schip Het Gulden Zeepaard naar de Z.W. kust van Australië. Ontdekking van het Land van Pieters Nuyts.
1902. De stoomreddingsboot redt met veel moeite de bemanning (25 pers.) van het Spaanse stoomschip „Bakio“ bij Hoek van Holland.

27 JANUARI

1614. Octrooi van de Staten Generaal aan de Noorse Compagnie voor 3 jaren 1 April 1615 met 1 jaar verlengd, in 1617 voor 4 jaar vernieuwd. Niemand anders mocht vissen of handelen op de kusten van Nova Zembla tot Straat Davis toe, met inbegrip van Groenland, Spitsbergen, Bereneil, enz.
1942. Vliegboten van de Marine Luchtvaartdienst doen een aanval op de rede van Kuching (Serawak).

BENKOELEN BEVRIJD

Bij aankomst van onze troepen in Benkoelen waaien in het Chinese kamp en verder de kota in nog heel wat rood-witte vlaggen. Het is sergeant-majoor Oostdam uit Arnhem (laatst uit Morotai), die onze driekleur op de benteng hijst. Hij treft er nog een man op het bastion aan, die echter op zijn schieten snel wegduikt en spoorloos verdwijnt, denkkelijk via de onder de wallen gelegen keukens en werkplaatsen de kampong in en zo verder naar Kepahiang, waar de andere extremisten met hun gezinnen al eerder heen zijn gevlucht.

De andere rood-witte kleuren worden door de onmiddellijk de stad intrekende landingsdivisie van de „Tjerk Hiddes” neergehaald, voor zover de Chinezen, die gedwongen waren deze vlaggen uit te steken, het al niet zelf hadden gedaan. Vroeg in de morgen van 7 Januari 1949 verschijnen een grote LST en de „Sarmi”, een vrachtschip van de KPM, ter rede. Dat geeft een meer bevolkt aanzien op het water, nu de „Ambon” Woensdagmiddag te 3 uur werd bedankt en zuidelijk is weggevaaren. Ook enkele vissersprauwen komen te voorschijn. Dat belooft dus binnenkort een lekker vers visje in ruil voor voedsel en kleding, waaraan men hier wel behoefte heeft.

De LST zet 80 man van boord, kleinere landingsvaartuigen brengen ze naar de haven. Daar kunnen de twee jeeps met aanhangwagentjes echter niet aan wal worden gezet. Dat gebeurt in een kleine baai op het zand, en het gaat vlot. Even later rijden ze de vesting binnen en de volgende dag gaan ze reeds op patrouille naar het vliegveld. Maar eerst kunnen ze nog allerlei diensten in de stad verrichten. Als de „Sarmi” eenmaal begint te lossen, is er geen eind aan de jerrycans met benzine, de balen en kisten victualien, de kistjes munitie, de stapel brandhout en wat al niet verder. Zelfs 50 fietsen, keurige nieuwe karretjes worden in de enige nog geschikte goedgebouwde opgeborgen. De volgende dag kunnen de soldaten hun hart ophalen en vele bruine broeders van het KNIL karren door de plaats.

Veel werkwilligen helpen lossen; ze krijgen voedsel en loon. Maar de kijkers zijn nog groter in aantal. Chinezen met hun hele familie staan aan de kade het levendig gesjouw aan te zien. Niemand voert hier blijkbaar wat uit. De Chinese school, nog geheel in orde, is gesloten en de jeugd geniet van deze onverwachte dagen. Nog altijd zijn de Chinezen wel in de meerderheid, maar ook de inheemsen komen al meer voor de dag. Gezinnen die in de bergen waren gevlucht, keren terug, op de wegen die eerst nog alleen door geiten en geitekinderen, kippen en kuikens werden gestoffeerd, verschijnen sado's met paardjes, op de erven komen koeien met klingelende bellen grazen, tani's met kar en trekdier hebben bemerkt, dat ze weer rustig, zonder bestolen te worden, naar de plaats toe kunnen. De lege pasar begint met één stalletje, na een dag zitten er weer verschillende kooplui, en zelfs de rijst komt er voor de dag. De prijzen zijn hoog: twaalfduizend

roepia — (de bankbiljetten zijn door de „Residen Daerah Benkoelen” zelf getekend—) voor een liter, achtduizend voor een trosje pisangs. Groenten zijn er niet veel, die moeten van Kepahiang komen en daar zwaaient terroristen nog de scepter, zo lang het duurt.

Op de weg naar het 15 km verder gelegen vliegveld waren beschietingen, maar ook verder hebben onze troepen geluk, er wordt niemand getroffen. Wel komt de volgende dag in het hospitaaltje een tani met een snee in de hals, veroorzaakt door een scherp van een gesprongen landmijn.

Hij komt bij de paar andere zieken te liggen, een vent die uit een boom is gevallen en zijn arm heeft gebroken, een man die een schot door de long heeft gehad en het oude baasje, dat in het gezicht was gewond, en dat het maar opperbest heeft. Als de commandant komt kijken, bedankt hij voor het mooie hemd, dat deze hem heeft cadeau gedaan en waarin hij zich best senang voelt. De dokter is daar weer druk in de weer, nu niet meer in zijn donkergroene landtenue met de koppel om, en een baard die zijn glunderende lach donker beschadwt, maar zijn witte zee-officierstenue, en keurig geschoren. Dit is werk naar zijn lust, en hij hoopt maar, dat hij het niet behoeft af te breken, voordat er voldoende burgermedische hulp is aangekomen.

Het liefst zou hij naar het hospitaal aan de wal gaan, dat nog vrij goed intact is, maar hij durft er zijn voorraad geneesmiddelen en instrumenten niet aan te wagen. De eerste nacht is er hier en daar nog een brandje gesticht, en de

kapitein garandeert hem nog geen nachtveiligheid. Dus gaat hij opgewekt verder in deze hoek van de benteng, nu ook geholpen door een mantri-zielenverpleger van het Benkoelense hospitaal. En nog steeds stromen de zieken aan en ze zien met ontzag hoe die witte dokter alles aan hun bruine bodies opknapt, bezaaft, bepoeiert en bepleistert, hoe hij er maar naalden insteekt en spuitjes uitdrukt, zodat er nu en dan een klaaglijk kindergehuil opgaat. Een vreemd gehoor tussen deze muren, maar het is allemaal zo vreemd, dit soldatengedoe en medisch-sociaal werk vlak bijeen.

Natuurlijk loopt niet ieder vrij de vesting binnen, de wachten fouilleren en kijken streng, maar er is niets verdachts onder deze Benkoelenezen.

Toch worden er telkens nog wapens en munitie binnengebracht, ook sikkelen en hamerspeldjes die in de huizen zijn gevonden. Maar de witte tenue van de dokter is het symbool, dat de strijd hier nu wel is afgelopen.

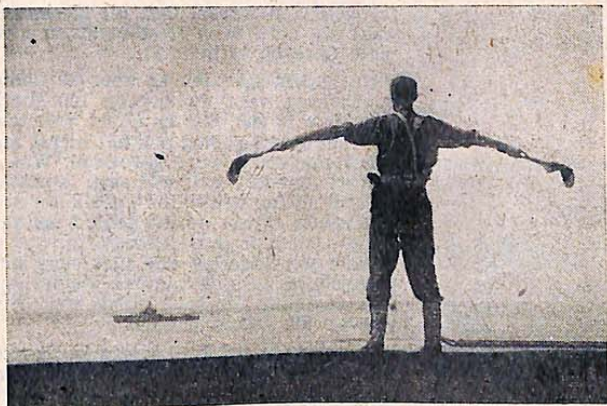
De landingsdivisie van Hr.Ms. „Tjerk Hiddes” is weer aan boord teruggekeerd.

Ze hadden liever het werk nog even verder afgemaakt, ze waren geestdriftig genoeg en zij vooral zijn het, die dadelijk na de landing hebben medegeholpen, de stad te bezetten. Ze zouden niets liever hebben gewild, dan maar even door te trekken, de landtroepen tegemoet. Maar zij zijn tenslotte marine-mannen en na de landing is hun taak afgelopen. Nu moeten de landtroepen het verder maar fixen, en de bemanning van het schip kan gaan passagieren in de plaats, echter nog steeds gewapend.

Veel vertier is er nog niet, de twee bioscopen zijn potdicht, café's en restaurants kent Benkoelen niet, behoudens een Chinees eethuis, en het hotel Oranje Nassau, welke naam aan schoner tijden herinnert, maar dat ligt in puin. Dat mag echter niet hinderen, er is altijd wel iets te zien en een praatje te maken en ook wel iets te kopen voor het goede

De volgsloepen in het haventje van Bengkoelen bij de landing in de morgen van 5 Januari.

Tot de seinlamp dienst kan doen, onderhoudt de seiner het contact tussen het fort „Marlborough” bij de haven van Benkoelen en Hr. Ms. „Tjerk Hiddes”, met vlaggen.

Nica geld. De miljoenen van de republiek hebben afgedaan. De Chinezen hebben er nog kapitalen van, maar ze kennen de waardeeloosheid er wel van.

De grote LST heeft intussen het anker gelicht en is weggevaaren. De „Sarmi” blijft nog steeds ijverig met zijn motorboten lossen.

Intussen zitten onze jongens niet stil. Er is een munitie- en machinefabriek op de wal en een scheepswerf met houtzagerij, alles natuurlijk verlaten, maar daar zijn nog wel spullen te vinden, die dienst kunnen doen. Het materiaal is wel op z'n Oosters verwaarloosd en vuil, maar met wat moeite en volharding is er misschien wel te zorgen voor een matige elektrische stroom. Officiëren en onderofficiëren van het technische gedeelte der bemanning maken een dieselmotor weer op gang, ze ploeteren aan een generator en onderzoeken bij de waterleiding, of ze de installatie niet voorlopig kunnen herstellen. Op de binnenplaats van de vesting staan een paar motorvehikels die als het ware de energie van onze jongens tarten, om ze weer „runnend” te maken. Maar de tijd zal wel te kort zijn, want de marine-taak is hier nu wel afgelopen. Misschien moeten wij blijven om nog op de komst van de landcolonie af te wachten. Dan is de kans groot, dat Bengkoelen gauw stroom krijgt. Dat zou niet alleen voor de prach-

serij”, die volgens haar reclamekaart is „bekroond door de jarenlange praktijk”, heeft intussen de was van boord ter behandeling gekregen. Zij „zal ten Uwe volle genoeg volharderen voor de steeds separate, goed en schone nalevering Uwer waschstukken”.

Maar dat zullen wij moeten afwachten. Doch het blijkt twee dagen later, dat het vertrouwen van de „secretaris” van het schip, in deze toekang menatote niet misplaatst is. Wel was niet alles op tijd droog, maar dat is de schuld van de geweldige regen die Zaterdagmiddag boven Benkoelen losbarst.

En ook is niet alles gestreken als het Zondagavond aan boord komt, maar dat is een gevolg van het grote aantal stukken.

Het is opmerkelijk, hoeveel mensen in Benkoelen Nederlands spreken. Wij ontmoeten de assistent-demang, die in een net huis woont, maar in dienst van de republiek slechts 200 roepia in de maand ontving, zodat hij textiel en sieraden moest verkopen om in leven te kunnen blijven, want voor zijn salaris kocht hij niet veel.

Hij laat ons met trots het portret van zijn vader zien, vroeger demang te Palembang, ridder in de MWO. Met de republiek heeft hij niet veel op.

Ook zijn chef, de demang, spreken wij, terwijl hij vergezeld van enkele koelies

wij hier in de vertige frigidaires die schillende huizen aantreffen, goed zijn, maar het zou de benteng zeer te pas komen in het duister, dat nu door petroleumlamplicht wordt verdroven. Echter — er is geen petroleum, het weinige dat de „Tjerk Hiddes” heeft voor noodgeval, is al afgestaan. Stroom zou dus wel zeer welkom zijn. En ziet, de laatste dag lukt het, zij het op beperkte schaal, weer stroom te verschaffen.

Nina, „onze was-”, als het oudste schip van de KPM, de „Van den Bosch” het anker laat vallen. Commandant Montanus van de „Tjerk Hiddes” stuurt de statiesloep, want de nieuw aangewezen resident met zijn helpers zal van dit schip komen. De snelle motorsloep brengt het gezelschap, dat behalve uit een resident die enige dagen tevoren nog rustig en wel in Medan zat en in korte tijd zijn voorbereidingen, voor Benkoelen moest treffen, bestaat uit nog een bestuursambtenaar, iemand voor de sociale verzorging, een man van economische zaken en een P.T.T.-ambtenaar, vlug naar de wal, waar ze na ontvangst door kapt. Meeter van het KNIL, per jeep een eerste indruk van de plaats gaan opdoen. Het valt niet mee, er is hier veel te herstellen, maar er is hier mooi werk te doen. Wel is Benkoelen niet zo geweldig belangrijk, maar onder de enige havens aan Sumatra's Westkust slaat het toch geen gek figuur, althans in normale tijd. En trouwens: er kunnen geen „pockets” overblijven in het uitgestrekte gebied dat wij nu opnieuw gaan pacificeren in de Oost.

zijn barang uit zijn huis buitenaf wat dichter naar de vesting laat brengen, omdat het ginds nog niet helemaal veilig wordt geacht. Een ander die goed Nederlands spreekt is een oude gewezen boekhouder van de Borneo Trading Company, die honger lijdt, omdat hij niet meer kan werken en zijn pensioen natuurlijk in jaren al niet uitbetaald is kunnen worden. Veertig jaar heeft hij zijn maatschappij gediend.

Het blijkt bij verder onderzoek, dat vooral de inheemse ouden en kinderen in deze eertijds welvarende plaats verzwakt zijn door te weinig voedsel.

Met hen kon de voormalige republiek zich niet bemoeien. De machthebbers woonden in de grote huizen. En de Chinezen wisten via de handel wel het nodige voedsel te krijgen.

Het is Zondagmiddag omstreeks halfvier, als het oudste schip van de KPM, de „Van den Bosch” het anker laat vallen. Commandant Montanus van de „Tjerk Hiddes” stuurt de statiesloep, want de nieuw aangewezen resident met zijn helpers zal van dit schip komen. De snelle motorsloep brengt het gezelschap, dat behalve uit een resident die enige dagen tevoren nog rustig en wel in Medan zat en in korte tijd zijn voorbereidingen, voor Benkoelen moest treffen, bestaat uit nog een bestuursambtenaar, iemand voor de sociale verzorging, een man van economische zaken en een P.T.T.-ambtenaar, vlug naar de wal, waar ze na ontvangst door kapt. Meeter van het KNIL, per jeep een eerste indruk van de plaats gaan opdoen. Het valt niet mee, er is hier veel te herstellen, maar er is hier mooi werk te doen. Wel is Benkoelen niet zo geweldig belangrijk, maar onder de enige havens aan Sumatra's Westkust slaat het toch geen gek figuur, althans in normale tijd. En trouwens: er kunnen geen „pockets” overblijven in het uitgestrekte gebied dat wij nu opnieuw gaan pacificeren in de Oost.

Zo werken dus marine, leger en burgerbestuur eendrachtig en energiek samen, Benkoelen weer spoedig haar oude plaats op een waarlijk „vrij” Sumatra te hergeven.

P. K.

Hr. Ms. Torpedobootjager „Evertsen” is Vrijdagmiddag 7 Januari j.l. onder commando van de Ltz. I A. H. J. van der Schatte Olivier uit Rotterdam naar Indonesië vertrokken. Voor het vertrek kwam Schout bij Nacht J. J. Willinge, commandant zeemacht in Nederland, afscheid nemen van de bemanning. Na een inspectie dankte hij in een toespraak de mannen en drukte hen op het hart zich in de

was geraakt, terstond weg te trekken.

*

Namens de Koninklijke Marine zijn door de Minister van Marine a.l. aan H. M. de Koningin de hartelijke gelukwensen voor het jaar 1949 aangeboden.

Koningin Juliana dankte voor deze gelukwensen en verzocht de minister van Marine a.l. Haar beste wensen voor 1949

tropen goede ambassadeurs van Nederland te betonen.

Het vertrek, waarvoor grote belangstelling bestond van de zijde der familieleden en van publiek, ondervond enige vertraging, doordat de sleepboten er niet in slaagden het schip, dat door de lage waterstand aan de grond

over te brengen aan de gehele Koninklijke Marine.

*

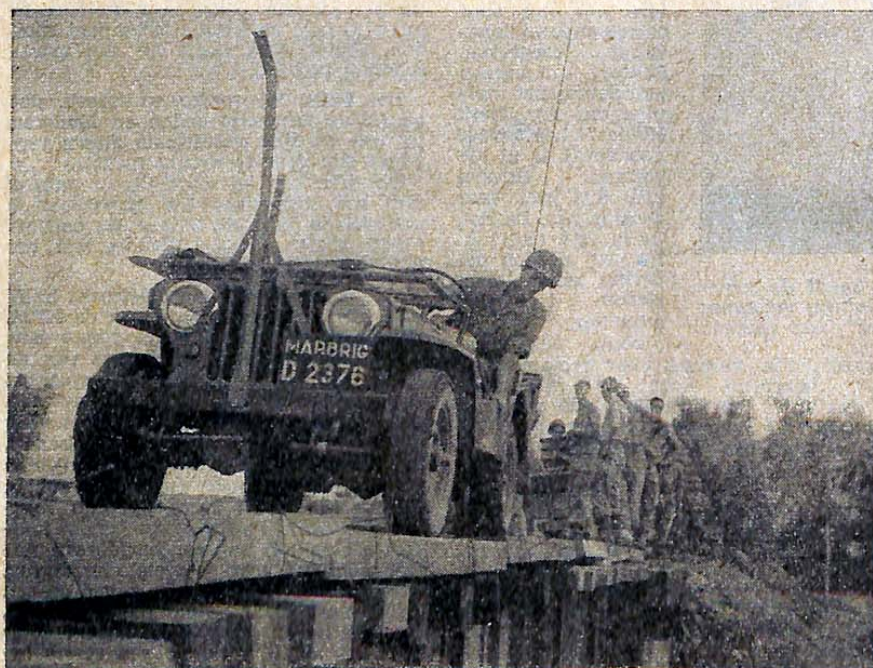
De Commandant der Zeemacht in het Oosten, de Vice-Admiraal A. S. Pinke, heeft op 15 Januari j.l., het volgende telegram aan de Commandant van het Marine-vliegkamp „Morokremlangan” gezonden:

„Ik verneem met genoeg het goede functioneren van het Marine-Vliegkamp „Morokremlangan” gedurende de afgelopen moeilijke weken, waarbij het personeel zwaar belast werd door de levering van extra bemanning voor vliegtuigen, door extra zware bewakingsdiensten en door hernieuwde stormschade. Desniettemin heeft zij toch op uitstekende wijze voldaan aan haar hoofdtaak, namelijk het operationeel houden van vliegtuigen”.

Wapenbroeders

28 NGANDJOEK

Een stad zonder leven ,....

Op weg naar Ngandjoek, bij Poele Kidoe werd een spoorbrug voor jeeps berijdbaar gemaakt. Het ging net.....

Komende uit de richting Kertosono ziet men aan de ingang van Ngandjoek een monument in de vorm van een kaars, waarop te lezen staat, dat het is opgericht ter ere van de „dag van de arbeid”. Even verder, op het viaduct, is met vlammeende letters het bekende woord „Merdeka” (vrijheid) gekalkt.

Maar er is heel lang in Ngandjoek niet gewerkt, tenminste niet in normale zin en met de vrijheid was het er al evenmin best gesteld. Dit laatste bemerkten de mariniers wel, toen zij op oudejaarsdag Ngandjoek binnentrokken en de stad, na enige tegenstand van scherpshutters te hebben overwonnen, bevrijdden.

Want het eerste, wat ze hoorden was, dat er ongeveer 600 Chinezen naar het 10 km noordelijker gelegen plaatsje Redjoso waren weggevoerd, te weten de mannelijke inwoners van 15 tot en met 55 jaar. Dokter Zina, de geneesheer-directeur van het plaatselijke ziekenhuis vertelde me hierover het volgende: „Ik kom juist van Redjoso en vond er de Chinezen onder de summiere bewaking van één man TNI. De slaapgelegenheden was zeer onvoldoende en dus achtte ik het uit medisch oogpunt noodzakelijk, dat 10 zieken zeer zeker uit het kamp naar een andere plaats zouden moeten worden overgebracht. Dit verzoek”, zo vervolgde de arts, „werd niet ingewilligd, want er werd gevreesd, dat de zieken in het voorkomende geval vermoord zouden worden”.

Over vrijheid gesproken.....

300 Chinese kinderen herbergt dokter Zina nu in zijn huis, terwijl ook enkele vrouwen gastvrijheid bij hem genieten.

De stad biedt een uiterst verwaarloosde indruk. De pasar, die aan de „Djalan Kediri” is gelegen, ziet er uit als een vuilnisbelt en is tevens een modderpoel gelijk. Even voorbij deze pasar werd zowaar een z.g. „weaponcarrier” gevonden en later bleek er nog zo'n voertuig in de stad te zijn achtergebleven.

Wat er niet meer is, is de „Kaboepaten”. De 27e December j.l. werd het gebouw geplunderd, toen afgebroken en nu zijn er alleen nog maar vloertegels te bewonderen. Doch er is meer vernield, zoals het zout-pakhuis, alle scholen, praktisch alle regeringsgebouwen, de volks-credietbank en ook de grote gevangenis zijn over een tijdvak van enkele dagen bij stukjes en beetjes de lucht ingegaan.

Met de suikerfabriek „Djati” is het evenmin rooskleurig gesteld, terwijl het stationsgebouw zowel als het emplacement op 1e Kerstdag geheel werden vernietigd door er met behulp van enkele met benzine gevulde tank-wagons een brandje te stichten.

De electriciteits-voorziening was sinds het begin van de zuiveringsacties reeds uitgevallen en wel precies tijdens de regeringsverklaring, welke door onze premier, de heer W. Drees, werd uitgesproken. Van een objectieve berichtgeving via de radio was men dan ook geheel verstoken. Het „nieuws” werd den volke kond gedaan door middel van schoolborden, die in verschillende plaatsen in de stad stonden opgesteld.

Tijdens onze tocht las ik op één van die publicatieborden uit de krijt-letters, dat de Nederlanders overal op Java aan het

terugtrekken waren. Ook uit Kertosono, waar we nota bene juist vandaan kwamen. Leve de vrijheid.....

Natuurlijk kwamen er weer de nodige explosieven voor de dag en het merkwaardige is wel, dat er naast veel oude rommel op dit gebied ook het meest moderne materiaal werd gevonden. Wat te zeggen bijvoorbeeld van een splinter-nieuwe „delay detonator”, zoals die zelfs (zoals een expert op dit gebied me vertelde) door de Amerikanen tijdens de laatste wereldoorlog nog niet eens werden gebruikt. En de mannen uit het land van de dollar zijn toch steeds wel meesters op dit gebied geweest.

Vandaag is het heel rustig in de stad. Er vertonen zich weer mensen op straat. De pasar is echter nog niet aan de gang. Ook de luiken zijn nog voor de ramen van de toko's en hoe kan het ook anders.....?

De Chinezen bevinden zich immers elders, opgesloten in een kamp. Daar gaat nu vannacht een patrouille een kijkje nemen.

Voedselvoorraden blijken volgens de berichten van de bevolking in beslag te zijn genomen en naar elders getransporteerd.

Vliegtuigen brachten vanmiddag door middel van parachutes aanvulling van de munitie-voorraad. De valschermen worden thans juist opgevouwen en de stootkussentjes en de munitie verzameld. Dat gebeurt allemaal op de aloon-aloon.

Een van de jongens heeft een oude personenauto aan de gang gekregen en probeert het vehikel op zijn betrouwbaarheid, wat gepaard gaat met een enorme rookontwikkeling.

Het is jammer, dat de ijsfabriek niet kan werken vanwege het gebrek aan ammoniak. Dit spul kost duizenden guldens per kilogram en op die manier is de exploitatie niet lonend te maken, zodat de zaak reeds geruime tijd geleden werd gesloten.

Trouwens met de prijzen is het ook hier raar gesteld. De rijst „doet” tussen de 150 en 200 „roepiah's”, terwijl voor een minuscule vuursteentje 20 van deze guldens neergeteld moeten worden. Tenminste zo was het de laatste dagen. Nu zal de prijs nog wel hoger zijn geworden.

Er zijn mensen op straat. Toch geeft Ngandjoek een verlaten indruk. Het is een stad zonder leven. Hoe het komt?

Misschien wel door de vervuiling, door de verwaarlozing onder het militaire bestuur van de „tentara” en vooral door een volkomen ontwrichting van het economisch apparaat. Het is een trieste beweging.....

Aan de ingang van Ngandjoek, komende van de kant van Kertosono (ik vertelde het U reeds) staat een monument in de vorm van een kaars, dat de „dag van de arbeid” symboliseert.

Het rode lampje, dat normaal de kaarsvlam voorstelt, kan thans voorlopig niet branden. De electriciteitsvoorziening is immers uitgevallen.....

Als Ngandjoek stroom krijgt zal die kaarsvlam weer kunnen gaan branden. Hopenlijk dan als werkelijk symbool van arbeidsvreugde, waardoor de stad weer bruisen zal van leven. Onder normale omstandigheden.

D. Steenmeijer.

WIJZIGINGEN

29

in tituluur en uniformen van officieren der Koninklijke Marine

*

Zoals bekend bestaan bij de Koninklijke Marine verschillende korpsen officieren. De benaming van sommige korpsen is met ingang van 1 Januari 1949 gewijzigd, waardoor zij als volgt komen te luiden.

- Zeeofficiëren
- Officiëren Vlieger
- Officiëren Waarnemer
- Officiëren der Mariniers
- Officiëren van de Technische Dienst (vroeger Officiëren van de Marine Stoomvaart Dienst)
- Officiëren van Administratie
- Officiëren Arts (Vroeger Officiëren van Gezondheid)
- Officiëren Tandarts (nieuw korps)
- Officiëren Apotheker (nieuw korps)
- Officiëren van Vakdiensten
- Officiëren van Speciale diensten

Het korps zeeofficiëren bestaat uit een aantal Vlagofficiëren, te weten:

Vice-Admiraal (aansprektitel „Admiraal“).

Schout bij nacht (aansprektitel „Schout bij nacht“).

uit een aantal Hoofdofficiëren, te weten:

Kapitein ter Zee (aansprektitel „Kolonel“).

Kapitein Luitenant ter Zee (aansprektitel „Overste“).

en uit een aantal Subalterne Officiëren, te weten:

Luitenant ter Zee der 1e klasse (aansprektitel „Mijnheer“ en geassimileerd met Majoor bij de Landmacht).

Luitenant ter Zee der 2e klasse (aansprektitel „Mijnheer“ en geassimileerd met Kapitein bij de Landmacht).

Luitenant ter Zee der 3e klasse (aansprektitel „Mijnheer“ en geassimileerd met 1e Luitenant bij de Landmacht).

Adelborst der 1e klasse (aansprektitel „Mijnheer“ en geassimileerd met 2e Luitenant bij de Landmacht).

Om nu een zekere uniformiteit te verkrijgen, is de tituluur van de officieren der overige korpsen gewijzigd. Bij de Koninklijke Marine kennen we met ingang van 1 Januari 1949 uitsluitend de zoeven genoemde rang aanduidingen, waarbij voor de verschillende korpsen, genoemd onder b t/m k (uitgezonderd de Mariniers) een toevoeging wordt gebruikt.

Zo is de rang aanduiding „hoofdofficiër vlieger der 1e klasse“ vervallen en gewijzigd in „kapitein ter zee vlieger“ (aansprektitel blijft „kolonel“).

Een „hoofdofficiër van administratie der 2e klasse“ heet voortaan „kapitein luitenant ter zee van administratie“ (aansprektitel „overste“) en een „officier van de marine stoomvaart dienst der 1e klasse“ wordt „luitenant ter zee van de technische dienst der 1e klasse“ (aansprektitel „mijnheer“).

Voor de korpsen b t/m k kunnen de verschillende korps aanduidingen afgekort worden en wel als volgt:

Korps	Afk.	kraagborduursel korte jas (buiten de keerringen)
Zeeofficiëren	—	onklaar anker met kroon (goud)
Vlieger	V	vliegtuigmotor met schroef waarboven kroon (goud)
Waarnemer	W	—
Tech. dienst	T	flambouw met 2 gekruiste pijlen (goud)
Administratie	A	onklaar anker met kroon (zilver)
Arts	AR	aesculaapteken met kroon (goud)
Tandarts	TA	aesculaapteken met kroon (zilver)
Apotheker	AP	dubbel aesculaapteken met kroon (zilver)
Vakdiensten	VK	2 gekruiste onklare ankers met kroon (goud)
Spec. diensten	SD	cf. zeeofficiëren
Vlootgeestel.	—	kruis, waaronder lauwertak, gedekt door kroon (goud).

Zo kennen we voortaan o.a. kapitein-luitenant ter zee arts, de luitenant ter

zee tandarts der 2e klasse, de luitenant ter zee van vakdiensten der 3e klasse en de adelborst vlieger der 1e klasse, respectievelijk kapitein luitenant ter zee (AR), luitenant ter zee (TA) II, luitenant ter zee (VK) III en adelborst (V) I.

Tegelijkertijd zijn ook enige wijzigingen in de uniform aangebracht.

Een van de meest ingrijpende veranderingen is, dat de petborduursels voor alle officieren en vlootgeestelijken hetzelfde zullen zijn, nl. onklaar anker, gedekt door kroon en omgeven door lauwertak, alles van gouddraad. Dit is het petborduursel, dat tot nu toe door de zeeofficiëren werd gedragen.

De „propeller“, „de flambouw met de 2 gekruiste pijlen en het „aesculaapteken“ zijn dus uit de petemblemen verdwenen.

Ook op de knopen (groot en klein) van alle officieren zal een onklaar anker met kroon voorkomen. Alle knopen zijn verguld.

In Nederland, in het algemeen overal waar de blauwe uniform wordt gedragen, kan men aan de kraagborduursels op de korte jas zien, tot welk korps een marine-officier behoort. Weliswaar hebben de officieren van speciale diensten hetzelfde kraagborduursel als de zeeofficiëren, maar daarom is voorgeschreven, dat de officieren van speciale diensten tussen de galons op beide mouwen groene stof zullen dragen.

Bij het dragen van tropenkleding, dus o.a. hier te lande is daarentegen niet meer te zien, tot welk korps een marineofficier behoort, aangezien dan geen kraagborduursel, of groene stof tussen de galons wordt gedragen. De galons van alle officieren zijn van goud en voorzien van een ronddelende krul. De galons van vlootgeestelijken zijn eveneens van goud, maar zonder krul.

Tenslotte worden door vlagofficiëren de tot hun rang behorende zilveren sterren op de schouderbedekkingen gedragen op de brede galon en dus niet meer om de krul op het laken gedrapeerd, terwijl op de schouderbedekkingen van vlootgeestelijken boven de galons (zonder krul) een kruis met lauwertak (goud) is aangebracht.

De tituluur van officieren der mariniers blijft, zoals zij was, dus luitenant-generaal en generaal-majoor (vlagofficiëren), kolonel en luitenant-kolonel (hoofdofficiëren) en majoor, kapitein, eerste luitenant en tweede luitenant (subalterne officieren). Ook de uniform van de

officiëren van dit korps heeft geen wijziging ondergaan.

MARINIERS-Kerstdagen

*

Een barre tocht

Op 21 December werd door de colonne „Kievit” Tjepoe bereikt.

Een tocht vanuit Glondong over zeer slechte wegen met vele obstakels en vernielde bruggen.

Ook colonne „Arend” arriveerde in Tjepoe om verder te voet haar operatie-plan te volvoeren, aangezien de verdere weg via Ngawi naar Madioen ten enen male onberijdbaar was voor welk militair voertuig dan ook.

En over deze barre tocht schrijft de mariniers-correspondent Wim Dussel.

*

„Victor” schijnt haast te hebben.

Als ik om een uur of half acht wakker wordt door vage geruchten van loeiende kerosine-branders, rammelende etensblikken en ik me haastig naar de bij dit geluid verzamelde mariniers-menigte spoed, zie ik, enigszins tot mijn verbazing, diverse „Victorianen” bijna geheel gekleed in de schaftlijn staan. Een luitenant schreeuwt zelfs, dat ze voorrang moeten hebben „want we moeten weg; lopende naar Ngawi”.

Ik, in pendek, met een deken-en tentzeilen bed, een klamboe en een chauffeur, die de halve jeep overhoop heeft gehaald, zal dus wel niet mee kunnen.

„Nee, over tien minuten gaan we weg, maar over een uurtje komt comp. „U”, dan kun je daar toch wel mee verder?” En het enige wat me dus nog rest: Uit mijn vrij grote voorraad in de jeep meegesleepte bagage een lichte marsbepakking maken.

Chauffeur—in een humeur om op te schieten nu hij achter moet blijven—begint in woestij allerlei motoronderdelen te verwijderen, die nodig schoon moeten.

Ik ben juist klaar als comp. „U” aankomt en van de trucks springt met een enthousiasme, als gold het een wandeling van twee kilometer. Mijn schrik is groot als ik zie, dat zij geen marsbepakking hebben.

Alleen dat, wat ze aan hebben, plus hun wapens!

Er blijft weinig anders over dan dit voorbeeld maar te volgen en zo rest er niets meer dan mezelf, mijn dungaree, mijn foto-toestel, kaartentas met schrijfmateriaal, tevens toilet-benodigdheden, reservefilmmpjes en een flesje chloortabletten. Een helm en een karabijn voltooien me als infanterist en slechts de blauwe band met „pers” er op doet me van de anderen onderscheiden.

Dan gaat de voettocht beginnen, een voettocht, die ik als volgt zou willen inluiden:

Hier komt geen beschrijving van oorlog, van kolonialisme, onderdrukking of wat dan ook. Er is weinig gevuurd en alleen als snipers in hoge bomen of uit bosjes schoten losten, werd direct en vastberaden teruggevuurd.

Het is alleen maar dat ik U wil vertellen, hoe en onder welke omstandigheden wij optrokken en hoe ik, al ben ik dan zelf marinier, hen telkens weer bewonder.

Er is onnoemelijk veel van onze mannen geëist. Hun uithoudingsvermogen, zowel lichamelijk als geestelijk, werd zwaar op de proef gesteld. Er is gekanekerd en gegriept en oprecht. Maar nooit ging de humor, nooit ging de mariniersgeest verloren in welke regenbui, in welke hitte en in welke zwaarigheid ook. Ik ben blij, gelopen te hebben..... Vanaf Tjepoe tot in Madioen. We lopen uren.

Vlak voor mij uit valt plotseling iemand op de grond. Mijn eerste gedachte is een schot, maar ik heb geen knal gehoord. Met een paar man leggen we hem op zijn rug en maken zijn kleren los, spreken water. Een ziekenverpleger komt, die hem laat drinken, doch de man is bewusteloos.

Peleton na peleton trekt ons voorbij, zwetend en puffend. Als de laatste man voorbij is gillen we naar voren: stoppen! Men loopt eerst nog wat door en stopt

dan. Iedereen zijgt langs de weg neer, overal waar maar schaduw is.

Onze man komt bij. De ziekenverpleger heeft een zeildoek bij zich waar doorheen een paar bamboes gestoken kunnen worden om er een draagbaar van te maken.

Een paar mariniers kappen al in de bossen. „Opschieten” komt er van voren.

Enkele verdacht uitziende individuen, die we al enige tijd meevoeren, nemen de draagbaar op hun schouders en met vier man is het dan ook een lichte last.

Dan gaan we verder. Er is slechts één hoop: dat er niet meer uitvallers komen, want er zijn geen zeilen meer.

Maar het gaat goed. De zon is wat weg en heeft plaats gemaakt voor donkere wolken. Het rommelt in de verte en felle bliksemschichten doorklieven de lucht. Dan vallen de eerste droppels, die zwaar neerpetsen op de helmen. Karabijnen en geweren worden met de loop naar beneden gedragen. Aldra giet het en natuurlijk komen we juist nu weer voor een vernielde brug te staan.

Iedereen is moe van deze en de voorgaande dagen met niet al te veel voedsel en weinig rust.

We komen de brug over en rusten even verder tot iedereen er over is.

Dan begint het donker te worden en voor ons uit voert de weg door een dicht djatibos.

Inktzwart is de lucht als we de eerste bomen bereiken.

Licht is er haast niet en we moeten bijna tastend voorwaarts. Dan wordt er doorgegeven: „boom over de weg”.

Maar dit is niet de enige hindernis. Elke tien, twintig meter ligt een nieuwe boom dwars over de weg, nu eens links, dan eens rechts gekapt, zodat we ons slingerend voorwaarts moeten begeven. De regen valt sneller en sneller, de lucht is nog zwarter dan daareven. Zicht is nu minimaal. We houden ons vast aan elkaars koppel. Even lopen, vijf minuten wachten; even lopen, vijf minuten wachten. En de regen ruist, onze voeten plen-

Lopend van Tjepoe naar Madioen. Al weer een kapotte brug, dus..... wadend de kali door.

Overal werden de jeepsdóór- en overgesleept.

sen door water en klei, sommige glijden van de weg en sleuren anderen mee. Bijna dramatisch is het ogenblik, als we — wachtend voor de zoveelste boom — in alle stilte de daverende klap van een wapen horen, waarmee gevuurd wordt, direct gevolgd door een vuurstraal, die toevallig de bliksem blijkt te zijn.

Er ontstaat weliswaar geen paniek maar de reactie is: dekking zoeken langs de weg.

Men valt neer in plassen en klei. Direct daarop wordt geroepen; „ziekenverpleger!”

Weer spanning: wat is er gebeurd? Een gewonde, een dode misschien?

Inmiddels kunnen we weer een paar stappen voorwaarts en tegen deze stroom in komen we ziekenverpleger, dokter en pater tegen die zich op de tast langs de hele colonne naar achteren spoeden. Een minuut of tien verkeren we nog in spanning doch dan komt het „achter alles in orde” naar voren.

Dan gaan we verder, sjokkend en glijdend in een zo mogelijk nog diepere duisternis, die nog hinderlijker is door de felle bliksemschichten, die je een fractie van een seconde iets van de spookachtige omgeving doen zien: mariniers voor je, een nieuwe versperring, de gladde weg. Na zo'n bliksemstraal zie je helemaal niets meer.....

Ik weet het, ik word eentonig en eindeloos gelijk mijn woorden. Maar zo was het nu eenmaal. We hadden nu eenmaal het gevoel op een band zonder einde te lopen met steeds maar weer dezelfde rot-bomen.

Maar tenslotte, het lijkt na uren, komt er een einde. Een einde aan de versperringen, een einde aan de regen en zelfs een einde aan onze wanhoop hier ooit uit te zullen komen. O, het regent nog wel wat en het is nog donker, maar je ziet tenminste je voorman weer!

En de hoop herleeft. Nog een paar kilometer. „Geef niks”. Desnoods nog tien, als die verrekte bomen maar weg zijn”. Onze voeten gaan weer door het water.

De weg wordt iets beter, de bossen wijken en er komt meer zicht. Heel in de verte zien we nu en dan lichtjes dwalen, die langzaam voorwaarts gaan aan-uit-aan-uit.

„Victor” misschien: We komen bij een kampong. „Halt houden”, wordt er zachtjes doorgegeven. De troep stopt, de voorsten eerst, de anderen sukkelen nog wat door, staan dan ook stil.

Helmen gaan even af, je bent wel doornat maar je gaat toch maar niet op de grond zitten, al is het alleen maar, omdat je dan niet meer overeind kunt komen. De officieren worden geroepen.

De VDMB heeft gehoord, dat de brug even verder in drieën ligt. Bovendien zit „Victor” voor ons en lijkt het gevaarlijk om verder te gaan. De zaak moet even besproken worden.

Het resultaat van de bespreking is, dat we in de kampong zullen bivakkeren.

De bevolking is bijna geheel voltallig en in korte tijd zijn we allemaal verdeeld over de huizen, die hier wonderlijk groot zijn met allerlei schuurtjes en andere hokjes.

We zijn onder dak. Goddank! Als blokken vallen we neer; maar enkelen hebben nog puf om vuurtjes te gaan stoken en in „no time” is het warm en zelfs gezellig. Dan kleden we ons maar allemaal uit en de muren en balken en alles wat maar enigszins houdt, wordt behangen met kleren. Van slapen komt niet veel.

Wonderlijke mariniers-eigenschap: want zodra is de rotzooi voorbij of de moeheid schijnt te wijken.

Ik zelf dommel half in voor een heerlijk knappend vuur, mijn hoofd op een blok hout, dat me wonderlijk zacht aan doet.

Ik geloof dat er nog even gezongen is. Een Kerstlied bij een houtvuur in deze Kerstnacht. En buiten staan posten. „Onmenselijke” eis na deze tocht; een eis waaraan voldaan wordt zonder mopperen. Ik ben blij dat ik mee ben gegaan.

En morgen zullen we wel.....

Enfin, U weet wel.....

Eerste Kerstdag.

Iemand brulde die morgen „overal” om een uur of zes en we waren te versuft om te begrijpen of te gaan mopperen.

De vuurtjes worden weer opgestookt en ik hoor pas een vloek, als de een of ander zijn legging half verbrand, maar voor de rest dan ook kurkdroog, terug vindt.

We rukken onze broeken en jassen van de hanebalken, pikzwart natuurlijk, maar droog.

Droog is geen begrip meer. Het is een toestand waarin je alleen kunt verkeren als je het geluk hebt gehad bij een vuur te liggen. Droog is evenveel waard als een maand kat of een bewijs van thuisvaren.

Zo kleden we ons aan. Er zijn een paar sokken op straat en „somebody” heeft een iets drogere broek dan de zijne aangetrokken. Sokken..... ook zo iets onbegrijpelijk, meer onmisbaar dan munitie, meer dan tien keer zoveel waard als de „ellendige rations”.

Zonder sokken ben je verloren als iemand zonder water in de woestijn. Maar ze komen terecht en de droge broekman moet zijn bezit weer afstaan.

Dan stommelen we in het halfduister naar buiten en ontdekken dat het regent.....

Verzamelen! Jawel meneer. Iedereen staat aangetreden, maar ze hebben een paar huizen vergeten te wekken en dus is het wachten..... Het zachtjes regenen houdt op. Binnen tien minuten zijn we weer even nat als gisteravond. „Ik voelde me al niet happy, zo droog”, zegt een dikke korporaal met een rode herkenningsslag om zijn nek.

Eindelijk is ieder klaar en kunnen we gaan. Voor ons uit horen we schieten.

Het doffe „boem” van mortieren en het geratel van mitrailleurs. „Victor” is blijkbaar Ngawi genaderd.....

Het schieten en knallen houdt aan. Zwijgend gaan we verder, voorzichtig uitkijkend naar eventuele vluchtelingen uit de stad. De eeuwig actieve VDMB hoort enkele mannen uit, die vertellen, dat de grote brug over de kali Madioen opgeblazen is en we de rivier dus met bootjes zullen moeten oversteken. Op een heuvel houden we halt; de spits gaat naar voren om de zaak te verkennen. Een sergeant-majoor haalt — de duivel mag weten waar vandaan — een enorme bak met koekjes weg, die met een beetje fantasie zelfs nog op Kerstkransjes lijken. En de zon breekt door! Weg ellendig gevoel van nattigheid en geen strootjes meer! Twee koekjes de man, de zon, de frisse morgen en nog een paar kilometer naar Ngawi, waar we immers rust zullen krijgen!

Het schieten wordt minder en verplaatst zich volgens ons gehoor stad inwaarts. Helaas kunnen we, noch via de handie-talkie nog visueel contact met „Victor” krijgen. We gaan nu weer voorwaarts een aflopende binnenweg langs, die ons aan de rivier brengt; breed en snelstromend bruin water.

In wiebelige boten brengen luidschreeuende roeiers ons naar de overkant, eerst een eindweegs langs de oever tegen de stroom inroeënd en dan met een zwaai overwippend en in snelle vaart naar de andere oever manoeuvrerend.

Een honderdtal stappen en we staan aan de stadrand van Ngawi, waaruit nog slechts een enkele knal ons oor bereikt.

De zon is hoog geklommen en we hebben het warm in de nog vochtige dun-garee, waar nu de damp uittrekt.

Nog is er geen einde aan onze tocht. Ons doel is: het fort, hecht en sterk op een heuvel waar de weg zich in een grote boog naar toe kromt.

We moeten onze afstand vergroten, want er wordt tegenstand verwacht. Gisteren moet er duizend man versterking zijn gekomen. De spanning stijgt. Behoedzaam gaan we verder.

Geen geluid wordt gehoord, noch van ons, noch van de vijand. Niets beweegt in of om het fort. De eerste mariniers lopen nu de laatste bocht door.

Een beweging van de adjudant. Er moet een peloton zijwaarts de sawah in, recht tegenover de uitgang om vluchtenden tegen te houden.

Ik duw de veiligheidspal van mijn karabijn opzij en span de sluiters van mijn fototoestel. Twee keer schotbereid!

De eerste mariniers sluipen de poort binnen, waar het ruikt naar de ondefinieerbare lucht van een ontploffing. En dan weten we opeens: er is hier niemand. Het is geen zekerheid, maar een gevoel, dat je dit zegt.

De anderen zijn nu ook vlug binnen en snel, maar grondig wordt het fort doorzocht. Overal bommen, sommige ontploft, sommige niet afgetrokken, die door het stoetpeloton buiten werking worden gesteld. Van de inventaris is niets meer over. Wat heel was is kapot geslagen. Geen lichtleiding, geen lamp, geen stoel, geen bureau is er heel. En overal: stof en puin. Een troosteloze aanblik.

Aan de muur hangt nog een wachtlijst van een paar dagen geleden: posten van een uur; van 's avonds tien tot 's morgens zes. We vinden het allang goed en vallen neer op de nog schaars aanwezige rotan-stoelen, op de vieze tafel en op de smerige grond en slapen, slapen weer om te trachten iets in te halen van de veld tekortgekomen uren in Morpheus' armen.

Een paar patrouilles houden een oogje in het zeil en de adjudant gaat de stad in om contact te zoeken met „Victor” en om orders te halen. Het blijven bewaken van het lege, kapotte fort lijkt ons overbodig.

Na een uur komt het bericht: klaar maken voor afmars naar de stad.

Betere huizen, betere ligging, water en misschien wel licht!

Bijna een half uur duurt het nog, eer we aan de aloon-aloon van Ngawi staan.

De grootste, die ik ooit gezien heb.

Nog een paar honderd meter naar rechts en dan een groot huis. Koppels en wapens vallen af. We vallen neer op de tegels en in de tuin.

Eerste Kerstdag 1948. We zijn in Ngawi.....

Op de tweede Kerstdag — des middags — zijn de mariniers weer verder getrokken.

Madioen was het einddoel, dat, gezien de noodzakelijkheid van een zo spoedig mogelijke bezetting, desnoods te voet bereikt moest worden.

Mijn verhaal over de laatste etappe der marcherende mariniers begint op de 27e December — des morgens — een achttal uren gaans van Ngawi, bij een suikerfabriek, waar men de nacht had doorgebracht.

Inmiddels werden uit het Westen twee gemotoriseerde colonnes op Madioen aangestuurd, teneinde de mogelijkheden

en kansen om Madioen snel te bereiken, te vermeerderen. Beide colonnes liepen echter vast en een derde lichte colonne inheemse troepen van het KNIL deed een poging langs een andere weg en had het geluk, zij het met geweldige krachtsinspanning, Madioen gemotoriseerd te bereiken, vóór onze marcherende colonne.

Ruim drie kilometer is het naar Maospati, waar comp. „U” naar toe zal gaan.

Daartoe lopen ze voorop om straks af te kunnen buigen.

Als we eenmaal weer gewend zijn aan de „pas”, als onze voeten weer een beetje los zijn geworden en de schoenen weer wat soepel na een misschien wel wat te snelle droging bij een vuur, gaat het vrij goed. Ja, we horen zelfs liedjes fluiten! Of komt het omdat we de laatste etappe aan het afleggen zijn en de komende rust reeds nu aan invloed doet gelden? We komen bij een bocht in de weg, waar een benzinepomp van de „Shell” staat. Inplaats van benzine zit er ander krachtvoer in: een paar „knijters” van bommen. Er is in zo'n geval altijd maar één kreet: „stoetpeloton naar voren”. De zaak is vrij spoedig bekeken en dan kunnen we weer verder. „U” slaat rechts af naar het vliegveld en wij tippelen dus door, de laatste tien kilometer tegemoet..... De zon komt door, hinderlijk warm en recht in het gezicht. De bomen langs de weg bieden aanvankelijk schaduw, maar dat is dra afgelopen, omdat ze steeds zeldzamer worden.

We kunnen merken, dat we een stad naderen, de weg is wat beter, er staan meer en betere huizen, we komen mensen tegen en sapi-karren, waarvan er trouwens reeds een paar achterin de colonne meerijsen om enkele uitvallers en zieken te vervoeren.

Omstreeks negen uur nemen we rust van een kwartier, waarin veldflessen worden gevuld — oh, chloortabletten, meer waard dan wat dan ook — en voor de zoveelste keer worden klappers „ge-

schaft” en „gedronken”. Hoeveel tientallen van deze vruchten zouden gedurende deze laatste dagen ten offer zijn gevallen aan de voorbijtrekkende „Mariniersbrigade”? Wonderlijk is het, dat we al die tijd nergens pisangs of manga's hebben gezien, wel komt er nu een tani djerokbali aanbieden, die we graag aannemen.

En dan gaan we weer verder, de laatste, maar dan ook de laatste kilometers!

Die laatste loodjes wegen het zwaarst, maar er wordt taai volgehouden. Er komt een Catalina verkennen en een B. 25 cirkelt boven Madioen..... Madioen, het klinkt als een paradijs, een rustoord, een soort depôt-thuisvaarders.

Om tien uur is het, dat onze voetstappen klinken op de lange brug die de toegang tot Madioen vormt en een kwartier later ontmoeten we onze kameraden van de B. divisie.

De Mariniers zijn in Madioen.

Twee en zeventig kilometer lopen vanuit Tjepoe onder omstandigheden zoals ik heb beschreven, waren nodig om deze plaats te bereiken. Twee en zeventig kilometer hitte, moeheid, zweet en water, bij dag en bij nacht, over kapotte wegen en bruggen met geen ander voedsel dan rations en klappers, water en chloortabletten..... Maar we zijn er gekomen.

Nogmaals: dit is geen heldenverhaal. Er zijn geen MWO's verdiend of bijzondere erkentelijkheidsbetuigingen.

Er zullen geen namen als Ngawi of Madioen in het vaandel worden geschreven.

Ze staan alleen maar gegrift in ons hart, als een steun in het latere leven, als we eens menen het moeilijk te hebben.

Dan komen ze even in onze herinnering terug en weten we: zet toch maar door, je komt er wel. Net als toen.....!

Wim Dussel
Mariniers-correspondent.

Na wat kaakjes en water weer verder.

VISSE & Co, Batavia-C.